

खालीलपैकी थोडक्यात प्रश्नाची उत्तरे लिहा / टीपा लिहा (०५)

१) अध्ययनातील स्थानिक ज्ञान आणि मुलांचे शाळेबाहेरील अनुभव यांच्या वापराचे

महत्त्व लिहा.

Write the importance of use of local knowledge and children's out of school experience in learning.

२) ज्ञान संक्रमणाचे विविध मार्ग स्पष्ट करा .

State the various mode of knowledge transmission.

३) अध्ययनात स्थानिक ज्ञानाचा उपयोग सांगा .

What is the use of local knowledge.

४) धोरण ठरवणारे व्यक्ती, होणारे अध्ययन प्रभावी होण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या

अध्ययन अनुभवाचा वापर करू शकतात ?

What kind of evidence for learning the policy maker can use to decide whether effective learning is occur ?

५) अध्ययन केंद्रीतताची संकल्पना स्पष्ट करा .

Explain the concept of learner-centeredness.

६) ज्ञान केंद्रीतताची संकल्पना स्पष्ट करा.

Explain the knowledge of learner-centeredness.

७) प्राथमिक स्तरावरील अध्ययनविषयक समस्या कोणत्या ?

What are the learning difficulties at primary stage?

८) सामाजिकीकरण प्रक्रिया स्पष्ट करा .

State the process of socialization.

९) 'भरगच्च वर्गाचा' अध्ययन अध्यापनावर काय परिणाम होतो ?

What is the impact of 'oversized classroom in teaching learning process?

१०) शाळा व पालक यांच्यातील सहभागात्मक संबंध दृढीकरणासाठी कार्यनिती

स्पष्ट करा .

State the strategies for strengthening the partnership between school and parents.

११) भारतातील बहुशाळा संदर्भीय वायगोटस्की यांच्या मतांचे चिकित्सक मूल्यांकन

स्पष्ट करा .

Explain critical appraisal of Vaygotsky's views with reference to multiple school context of India.

१२) अध्ययनकर्त्यांच्या विकासावर संस्कृतिचा प्रभाव स्पष्ट करा .

Explain the influences of culture on learners development.

१३) अध्ययनकर्त्यांमधील भेदासाठी सामाजिक संदर्भीय कारणे कोणती?

How social contexts cause differences in learner?

१४) अध्ययनकर्त्यांमधील भेदासाठी सांस्कृतिक संदर्भीय कारणे कोणती ?

How cultural contexts cause differences in learner?

१५) अध्ययनकर्त्यांमधील भेदासाठी आर्थिक संदर्भीय कारणे कोणती ?

How economical contexts cause differences in learner?

१६) भाषा विकास म्हणजे काय ?

What is language development?

१७) सकारात्मक मानसशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करा .

Explain the concept of positive psychology.

१८) सकारात्मक मानसशास्त्राचे शैक्षणिक महत्व लिहा .

Write the importance of positive psychology.

१९) कुमारावस्थेतील मुलांच्या समस्या कोणत्या ?

What are the problems of the adolescents ?

२०) कुमारावस्थेतील मुलांच्या विकासमध्ये तुम्ही शैक्षणिकदृष्ट्या कसे सहाय्य

कराल ?

How will you give Educational support in adolescents development ?

२१) अध्ययनामधील प्रेरणेच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

Describe the role of motivation in the learning.

२२) प्रेरणेचे विविध मार्ग सांगा.

State various way of motivation.

२३) बोधात्मकतेच्या पलीकडील अध्ययनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

Explain the concept of learning beyond cognition.

२४) अध्ययनातील बहुविध मार्ग लिहा.

Write about different path of learning ways.

२५) अध्ययन संदर्भातील विविधता स्पष्ट करा.

Explain diversity in learning contexts.

२६) अध्ययन शैली स्पष्ट करा .

Explain the learning Style.

२७) अध्ययन मार्ग व अध्ययन शैलीतील विविधता लिहा .

Write about Diversity in learning paths and learning styles.

२८) अध्ययनावर शालेय वेळेचा कसा प्रभाव पडतो ?

How does the Institutional Time affects on learning?

२९) अध्ययनासाठी कोणत्या प्रकारचे वर्ग वातावरण उपयुक्त ठरते ?

What kind of classroom environment enhances learning?

30) अध्ययनासाठी कोणत्या प्रकारचे शालेय वातावरण उपयुक्त ठरते ?

What kind of School environment enhances learning?

31) अध्ययनासाठी कोणत्या प्रकारचे सामाजिक वातावरण उपयुक्त ठरते ?

What kind of Social environment enhances learning?

32) समस्या निराकरणासाठी आशयाधीष्टीत चाचणी चे स्वरूप विशद करा.

Explain the nature of content based testing in problem solving.

33) तार्किक विचारासाठी आशयाधीष्टीत चाचणी चे स्वरूप विशद करा.

Explain the nature of content based testing in logical thinking.

34) भौतिक वातावरणाची संकल्पना स्पष्ट करा .

Explain the concept of physical environment.

35) आजीवन अध्ययनाच्या संदर्भातील शैक्षणिक दृष्टीकोन लिहा .

Write about learning approach for lifelong perspectives.

36) ग्रंथालय अभ्यास व प्रकल्प कार्य याबाबत लिहा.

Write about library study and project work.

खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (१५)

१) मुलांच्या अध्यायनासाठीचे अध्यायनकर्ता केंद्रीत व वातावरण केंद्रीत आराखडा स्पष्ट करा .

Explain learner-centeredness and environment –centeredness framework for children' s learning.

२) ज्ञान म्हणजे काय ? अध्ययनासाठी कोणत्या प्रकारचे वर्ग वातावरण ,शालेय वातावरण व सामाजिक वातावरण उपयुक्त ठरते ?

What is meant by knowledge ? What kind of classroom , school and community environment enhances learning?

३) ज्ञान संक्रमणाचे विविध मार्ग कोणते ? धोरण ठरवणारे व्यक्ती, होणारे अध्ययन प्रभावी होण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या अध्ययन अनुभवाचा वापर करू शकतात ? Which is the various modes of knowledge ? What kind of evidence for learning the policy maker can use to decide whether effective learning is occur ?

४) विद्यार्थी भाषण ,श्रवण ,वाचन आणि लेखन विकासासाठी उपयुक्त शैली स्पष्ट करा .या संदर्भात पियाजे यांचा दृष्टीकोनाचे चिकित्सक परीक्षण करा .

Explain the strategies supporting student speaking ,listening, reading and writing development . critically analysis views of Piaget.

५) ज्ञानापलीकडे (बोधा)अध्ययन हि संकल्पना सविस्तरपणे स्पष्ट करा .

Explain the concept learning beyond cognition in details.

६) विद्यार्थ्यांमधील भाषा विकास म्हणजे काय ?सदर कार्यनितीचे पियाजे आणि वायगोत्स्की यांच्या दृष्टीकोनातून चिकित्सक परीक्षण करा .

What is language development among students? Critically analyze these strategies in the view of Piaget and Vygotsky ?

७) ज्ञानाची रचना म्हणजे अध्ययन स्पष्ट करा.भारतीय बहुशाळा संदर्भात पियाजे, ब्रूनर आणि वायगोटस्की यांच्या दृष्टीकोनातून मुल्यांकन लिहा.

Explain learning as construction of knowledge. Write critical appraisal of views of Piaget ,Bruner and Vygotsky with reference of multiple school contexts of India.

८) कुमारावस्थेतील मुलांच्या समस्या कोणत्या ? कुमारावस्थेतील मुलांच्या विकासामध्ये तुम्ही शैक्षणिकदृष्ट्या कसे सहाय्य कराल ?

What are the problems of the adolescents ?How will you give Educational support in adolescents development ?

९) प्रेरणेचे विविध मार्ग सांगा ? अध्ययनामधील प्रेरणेच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

State various way of motivation? Describe the role of motivation in the learning.

१०) सकारात्मक मानसशास्त्राचा अर्थ ,स्वरूप ,संकल्पना सांगून शैक्षणिक महत्व लिहा.

Write the meaning ,nature, concept and importance of positive psychology.

११) अध्ययन शैली म्हणजे काय ? अध्ययन शैलीचे प्रकार सविस्तर लिहा.

What is learning style ? Write in detail the various types of learning style.

१२) विविध विषय क्षेत्रातील अध्ययनाचे बहुविध मार्ग कोणते?सहकार्यात्मक

अध्ययनाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

Which are multiple ways of learning organizations in various areas of subject?

Explain the features of co-operative learning.

१३) समस्या निराकरण व तार्किक विचारासाठी आशयाधीष्टीत चाचणीचे

उदाहरणासहित स्वरूप स्पष्ट करा.

Explain the nature of content based testing in problem solving and logical thinking with e

१४) सामाजिक, सांस्कृतिक व आर्थिक संदर्भामुळे अध्ययनार्थीचे कशा प्रकारे

भेद निर्माण होतात ?

How does social, cultural and economic contexts cause differences in learner.

१५) अध्ययन संधर्भातील विविधता सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

Expalin diversities in learning contexts in details.

१६) व्यक्तिगत, सहकार्यात्मक, स्व-अध्ययन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Explain learner-centeredness, co-operative, self-learning centeredness

framework for children's learning.

१७) सामजीकीकरणाची प्रक्रिया म्हणजे काय? अध्ययनकर्त्याच्या विकासावर संस्कृतिचा प्रभाव स्पष्ट करा .

What is the process of Socialization ? Explain influences of culture on learners development .

१८) भौतिक वातावरण म्हणजे काय ? ग्रंथालय अभ्यास व प्रकल्प कार्य याबाबत लिहा.

What is the Physical Environment? Write about library study and project work

१९) शालेय वेळ म्हणजे काय ? भौतिक वातावरणाची संकल्पना स्पष्ट करा .

What is mean by Institutional time ? Explain the concept of physical environment.

Dr. Vidya Shivajirao Bhosale

Kasturbai college of Education, Solapur

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur

M.Ed. I Year Semester I

Subject: A-02-History and Political Economy of Education

Question Bank

Q.1 Answer the following questions. (15 Marks)

- 1) Explain the Vedic religion with following points-Principles, Curriculum , teaching- learning method ,role of teacher.
वैदिक धर्म पुढील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा .तत्त्वे,अभ्यासक्रम,अध्ययन –अध्यापन पध्दती,शिक्षकांची भूमिका.
- 2) Explain the Buddhist religion with following points-Principles, Curriculum , teaching learning Method ,role of teacher.
बौद्ध धर्म पुढील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा .तत्त्वे,अभ्यासक्रम,अध्ययन –अध्यापन पध्दती,शिक्षकांची भूमिका.
- 3) Explain the Jain religion with following points-Principles, Curriculum , teaching learning Method ,role of teacher.
जैन धर्म पुढील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा .तत्त्वे,अभ्यासक्रम,अध्ययन –अध्यापन पध्दती,शिक्षकांची भूमिका.
- 4) Explain the Islamic religion with following points-Principles, Curriculum , teaching learning Method ,role of teacher.
इस्लाम कालखंड पुढील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा .तत्त्वे,अभ्यासक्रम,अध्ययन –अध्यापन पध्दती,शिक्षकांची भूमिका.
- 5) State the principles of Bouddha and Vedic religion .
बौद्ध आणि वैदिक धर्माची तत्त्वे सांगा .

- 6) Explain the principles of Jain and Islamic period religion .
जैन आणि इस्लाम धर्माची तत्त्वे सांगा .
- 7) Discuss about progress of education in post –independence period.
स्वातंत्र्योत्तर काळातील शिक्षणातील प्रगती विषयी चर्चा करा .
- 8) Write the objective and recommendation of National Policy of Education 1992
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण १९९२ ची उद्दिष्टे व शिफारशी लिहा.
- 9) Explain concept, characteristics and importance of five year plans.
पंचवार्षिक योजनेची संकल्पना ,वैशिष्ट्ये व महत्व लिहा.
- 10) Write the concept, scope and importance of Educational planning.
शैक्षणिक नियोजनाची संकल्पना,व्याप्ती व महत्व लिहा.
- 11) Explain the concept, scope and importance of Educational Administration.
शैक्षणिक प्रशासनाची संकल्पना,व्याप्ती व महत्व लिहा.
- 12) Write the concept, scope, need and importance of Educational Management.
शैक्षणिक व्यवस्थापनाची संकल्पना,व्याप्ती व महत्व लिहा.
- 13) Explain the need and importance of Professional development of educational personnel.
शैक्षणिक कर्मचाऱ्यांचा व्यावसायिक विकासाची गरज व महत्व स्पष्ट करा .
- 14) Explain in detail Educational financing in India.
भारतातील शैक्षणिक अर्थव्यवस्था सविस्तर स्पष्ट करा.

- 15) Explain in detail sources of finance and educational expenditure in school.
शाळेतील आर्थिक स्त्रोत व शालेय खर्च सविस्तर स्पष्ट करा .
- 16) Explain the responsibility of Centre-State in finance of school education.
शालेय शिक्षणातील राज्य व केंद्र सरकारची आर्थिक जबाबदारी स्पष्ट करा.
- 17) Discuss about the skills in 21st century .
२१ व्या शतकातील कौशल्यांची चर्चा करा.
- 18) What is the meaning of Multicultural Education? State the problems of multicultural society with examples.
बहुसांस्कृतिक शिक्षणाचा अर्थ सांगून बहुसांस्कृतिक समाजातील समस्या सोदाहरण स्पष्ट करा .
- 19) Explain approaches to Multicultural Education.
बहुसांस्कृतिक शिक्षणाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा .
- 20) Write the Concept characteristics of Modernism and Post Modernism.
आधुनिकतावाद आणि उत्तर आधुनिकता वादाची संकल्पना व वैशिष्ट्ये लिहा.

Q.No.2 Answer the following Questions./Short Notes.(05 Marks)

- 1) State the aims of Vedic religion
वैदिक धर्माची ध्येये सांगा .
- 2) Principles of Bouddha religion
बौद्ध धर्माची तत्त्वे सांगा
- 3) State the principle Of Jain religion.
जैन धर्माची तत्त्वे सांगा.
- 4) Write Education system of Islamic period.
इस्लाम धर्माची शिक्षण व्यवस्था लिहा.

- 5) Role of teacher in Vedic period.
वैदिक कालखंडातील शिक्षकाची भूमिका.
- 6) State the teaching-learning method of Boudha religion
बौद्ध धर्मातील अध्दन –अध्यापन पद्धती सांगा.
- 7) Write the recommendations of Woods dispatch
वूड्सचा खलीत्याच्या शिफारशी लिहा .
- 8) Write the recommendations of Sargent Commission
सार्जट कमिशनचा शिफारशी लिहा.
- 9) State the Constitutional Provisions for Education
शिक्षणासाठी घटनात्मक तरतुदी सांगा.
- 10) Write a objective of University Education Commission.
विद्यापीठ शिक्षण आयोगाची उद्दिष्टे लिहा.
- 11) Write the recommendations University Education Commission.
विद्यापीठ शिक्षण आयोगाचा शिफारशी लिहा.
- 12) Write the recommendations Secondary Education Commission
माध्यमिक शिक्षण आयोगाच्या शिफारशी लिहा.
- 13) Recommendations of National Policy of Education 1992
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण १९९२ च्या शिफारशी लिहा .
- 14) NCF 2005.
एन.सी.एफ.२००५
- 15) Write the importance of Five year plan in Indian Education.
भारतीय शिक्षणाच्या संदर्भात पंचवार्षिक योजनांचे महत्व लिहा.
- 16) Concept of Educational Planning
शैक्षणिक नियोजनाची संकल्पना

- 17) State the Need of Educational Administration.
शैक्षणिक प्रशासनाची गरज सांगा .
- 18) Explain the need and importance of school management.
शालेय व्यवस्थापनाची गरज व महत्व सांगा.
- 19) State the Problems of Educational Finance.
शैक्षणिक अर्थ व्यवस्थेतील समस्या सांगा .
- 20) Explain the relation between educational planning and administration.
शैक्षणिक नियोजन व प्रशासन यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- 21) Explain the Professional growth of Educational Personnel
शैक्षणिक कर्मचाऱ्यांचा व्यावसायिक विकासाची गरज व महत्व स्पष्ट करा .
- 22) State the need of educational financing of India.
भारतातील शैक्षणिक अर्थव्यवस्थेची गरज सांगा.
- 23) Sources of Finance in education.
शिक्षणातील आर्थिक स्त्रोत
- 24) Explain the Educational Expenditure.
शैक्षणिक खर्च स्पष्ट करा .
- 25) Explain Grant in aid
अनुदान सहाय्यता निधी स्पष्ट करा.
- 26) Use of school budget.
शालेय अर्थसंकल्पाचा उपयोग
- 27) Centre – State Relationships in Finance of Education
शिक्षणाच्या वित्तव्यवस्थेतील केंद्राचे व राज्याचे संबंध
- 28) Characteristics of Modernism
आधुनिकतावादाची वैशिष्टे

- 29) The concept of Post Modernism.
उत्तर आधुनिकता वादाची संकल्पना
- 30) The concept of Multicultural Society
बहुसांस्कृतिक समाजाची संकल्पना
- 31) Explain the relationship between education and modernism
शिक्षण व अधुनिकतावादाचा संबंध स्पष्ट करा.
- 32) Approaches to multicultural Education
बहुसांस्कृतिक शिक्षणाचे दृष्टीकोन
- 33) Educational Problems of multicultural society.
बहुसांस्कृतिक समाजातील शैक्षणिक समस्या.
- 34) Explain the relationship between Culture & Education
संस्कृती व शिक्षणाचा संबंध स्पष्ट करा.
- 35) Explain the any five necessary skills in 21st century
२१ व्या शतकातील कोणतीही पाच आवश्यक कौशल्ये स्पष्ट करा.

Dr.Pushpanjali Sachin Ingale.

Assistant Professor(M.ED. Section)

Kasturbai College of Education.Solapur

Punyashlok Ahilyabai Holkar Solapur
University Solapur

M.Ed. Semester -I - Question Bank

=====

Sub- Educational Studies

≠=====

5 Marks Question

1. अभ्यासक्रम म्हणजे काय? शालेय शिक्षणात
अभ्यासक्रमाचे महत्व लिहा.

What is mean by curriculum? State the
importance of curriculum in school
Education.

2. अध्यापनशास्त्र म्हणजे काय ते सांगा.
State the concept of pedagogy.

3. लोकशाही शैक्षणिक ध्येये स्पष्ट करा.

Explain the Democratic Aim of Education

4.धर्मनिरपेक्ष चा अर्थ स्पष्ट करा.

Explain the meaning of Secularism.

5. योगी अरविंद यांच्या मते अध्ययन आणि अध्यापन
Teaching -- learning process according
to Yogi Arvind.

6.शिक्षणाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा
Explain the Concept of Interdisciplinary
nature of Education.

7.शिक्षणातील मूल्यमीमांसा ही संकल्पना स्पष्ट करा
Explain the meaning of Axiology in
Education.

8.मानवी हक्क शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.
Explain the need of human right
education?

9.मानवी समाज आणि धर्म निरपेक्षपता यांचा

परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

Write the relationship between human society and secularism

10. समाजीकरणाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा

Explain the meaning and nature of Socialization

11. शैक्षणिक समानता म्हणजे काय?

What is mean by Educational equality?

12. शैक्षणिक तत्वज्ञानाचे अंतर विद्याशाखीय स्वरूप लिहा.

Write the interdisciplinary nature of Educational philosophy.

13. बहुसांस्कृतिक समाजातील शिक्षण स्पष्ट करा.

Explain the Education in multicultural society.

14. भारतीय राज्यघटनेतील शैक्षणिक तरतुदी स्पष्ट करा

Explain the Constitutional Provisions for Education.

15. अध्ययन आध्यापणाचे स्वरूप लिहा.

Write the nature of learning -teaching process.

16. योगी अरविंद यांच्या विचारांचा शिक्षणावर चा प्रभाव लिहा.

Write the impact of Yogi Arvindo's thoughts to Education.

17. शिक्षणाचे अर्थशास्त्र ही संज्ञा आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

Explain the definition and nature of Educational Economics.

18. तरुण मुलांसाठी सामाजिक धोरण स्पष्ट करा

Explain the Social policy for young children?

19. शिक्षणाची आधार प्रणाली ही संकल्पना स्पष्ट करा

Explain the concept of Support System to Education.

20. अशासकीय संस्था ची शालेय शिक्षणात भूमिका.
Role of NGOs in School Education.

15.Marks

1. सामाजिकीकरण म्हणजे काय? बालकाच्या जीवनातील सामाजिकीकरणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

What is mean by Socialization ? Explain the importance of socialization in Childrens Life

2. अभ्यास क्रम, शाळा/वर्ग वातावरण , शिक्षकांची भूमिका, शिस्त या मुद्द्यांच्या संदर्भात योगी अरविंद

यांनी मांडलेल्या विचारांची चिकित्सक विश्लेषण करा.

Critical analysis of educator Shri Aurobindo thoughts with reference to Curriculum ,school/classroom environment ,role of teachers , discipline .

3.समकालीन शिक्षणाच्या समस्या सांगून विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे शिक्षणाला योगदान स्पष्ट करा.

Explain the contribution of Science and technology to education and Challenges in Contemporary education

4.शालेय शिक्षणसंदर्भातील नियोजन,व्यवस्थापन, आणि पर्यवेक्षणासंदर्भातील समस्या स्पष्ट करा.

Explain the issues related to planning , management and monitoring in school education..

5.भारतीय संदर्भानुसार लोकशाही देशात शैक्षणिक संधीच्या समानतेची गरज सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

Explain in detail the need of equal opportunity in democracy Nation with with special reference reference to India

6. शिक्षणाचे समाजशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करून शैक्षणिक समाजशास्त्र

Explain the definition of Educational Sociology and state its need, nature

7. शिक्षणाच्या आधारप्रणालीच्या संघटनातील मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा.

Explain the principles guidelines in organising the support systems of education.

8. भारतीय संदर्भानुसार शालेय शिक्षणासमोरील समकालीन आव्हाने स्पष्ट करा.

Explain the contemptory challenges in school education with special reference to India.

9. उच्च आणि माध्यमिक शिक्षणाच्या आधार प्रणाली म्हणून मंत्रालय विभाग आणि इतर संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

Explain the role of department of ministry and other government Agencies as a supposed system of higher and secondary education

10. शालेय ज्ञान आणि सामाजिक ज्ञान , सैद्धांतिक ज्ञान आणि प्रात्यक्षिक ज्ञान यांचे परस्पर संबंध जोडण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Write the Procedures of linking with School knowledge with community knowledge and Theoretical knowledge and Practical knowledge.

11. बालकाच्या जीवनातील मूल्यशिक्षणाचे महत्त्व काय आहे? मानवी जीवनातील शांती आणि सौंदर्यात्मक मूल्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

What is the importance of value in child's life ? Explain the importance of Aesthetic and peace values in human life.

12. शालेय नियोजन, व्यवस्थापन आणि पर्यवेक्षणा संदर्भातील समस्या स्पष्ट करा.

Explain the issues related to planning , management and monitoring of school.

13. बालकाच्या समाजीकरणामध्ये शाळा, पालक, समवयस्क गट, आणि समाज यांची भूमिका स्पष्ट करा.

Explain the role of school, parents, peer group and the community in the socialization of the child?

14. भारतीय राज्यघटनेतील शैक्षणिक संधीच्या समानतेच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

Explain the constitutional provisions about 'equality' in Educational opportunity

15. 2005 च्या अभ्यासक्रम आराखड्यातील शिक्षक शिक्षणा संदर्भातील समकालीन समस्या आणि सूचना स्पष्ट करा.

Explain the suggestions and contemporary issues related to Teacher Education in NCF-2005

04 Marks questions

Short note :

1.मानवी समाजातील शिक्षणाची ध्येये.

The aim of Education in human society.

2.शिक्षणाचे अर्थशास्त्र ही संकल्पना

Concept of Economics of Education

3.मूल्यशिक्षणाची गरज

Need of Value education.

4.शिक्षक शिक्षणातील पर्यवेक्षणाचे महत्त्व

Importance of monitoring of Teacher Education.

5.तरुण मुलांसाठी सामाजिक धोरण

Young Children and Social Policy.

6.शालेय शिक्षणात माध्यमांची भूमिका

Role of Media in School Education.

7.स्थानिक समुदायाचे शालेय शिक्षणात योगदान
Contribution of local community in
School Education.

8.भारतातील विविधता
Diversity in india.

9.गरीबी ही शिक्षणातील समस्या.
'Poverty' as challenge in education.

10.भारतीय समाजातील बहुभाषिकत्व
Multilingwality in Indian Society.

11.लिंग भेद समस्या आणि शिक्षण
Issue of Gender discrimination and
Eduction

12.राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा -2005
NCF -2005

13. योगी अरविंद एक महान योगी

Yogi Arbindo as un eminent Yogi.

14. भारतात मानवी हक्क शिक्षणाची गरज

Need of human right Education in India.

15. शालेय शिक्षणातील अनुदानाच्या समस्या

Issues related to grant for School Education.

16. तंत्रज्ञानाचे शिक्षणाला योगदान.

Contribution of Technology to Education.

17. अध्ययन आणि अध्यापन यांचा सह-संबंध

Relation between Teaching and Learning

18. योगी अरविंद यांचे जीवनविषयक दृष्टीकोण

Life Vision of Yogi arvind.

19. अशासकीय संस्था आणि शालेय शिक्षण
NGOs and School Education

20. समाजीकरणाची गरज
Need of socialization.

Punyshlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, solapur
M.Ed. First Year
SEM –I
Course A- 04
Introduction to Research Method
Questions Bank

Q.no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
1	Write the meaning of educational research and explain types of educational research शैक्षणिक संशोधनाचा अर्थ लिहा आणि शैक्षणिक संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
2	Explain the components of Research Proposal संशोधन आराखड्याचे घटक स्पष्ट करा.	
3	Write the concept of Quantitative Research and explain its types. संख्यात्मक संशोधनाची संकल्पना लिहा आणि त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.	
4	Write the meaning of variables and explain its types. चलाचा अर्थ लिहा आणि त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.	
5	What are the types of experimental design? Explain the types of pre experimental design. प्रायोगिक अभिकल्पाचे प्रकार कोणते आहेत ? पूर्व प्रायोगिक अभिकल्पाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
6	What is the meaning of research tools? Explain the characteristics, merit and demerits of questionnaire and interview research tools. संशोधन साधने म्हणजे काय? प्रश्नावली व मुलाखत या साधनांची वैशिष्ट्ये गुण-दोष स्पष्ट करा.	
7	Write the meaning of qualitative research and explain its characteristics. गुणात्मक संशोधनाचा अर्थ लिहून गुणात्मक संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
8	Write the meaning of historical research and explain historical research steps. ऐतिहासिक संशोधनाचा अर्थ लिहा व ऐतिहासिक संशोधनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.	
9	Explain the probability and non probability sampling method संभाव्यता व असंभाव्यता नमुना निवडी प्रकार स्पष्ट करा.	
10	Explain the types, merit and demerit of observation technique. निरीक्षण तंत्राचे प्रकार व फायदे तोटे स्पष्ट करा.	

Q. no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
11	What are the types of research tools? Explain the validity and reliability of research tools. संशोधनाची साधनांचे प्रकार कोणते आहेत? संशोधन साधनांची वैधता व विश्वसनियता स्पष्ट करा.	
12	Explain the types and characteristics of research tools. संशोधन साधनांचे प्रकार स्पष्ट करून त्यांचे वैशिष्ट्ये लिहा.	
13	Write the characteristics of fundamental research, applied research and action research. मूलभूत संशोधन, उपयोजित संशोधन आणि कृती संशोधनाची वैशिष्ट्ये लिहा	
14	Write the meaning of qualitative research and Explain the approach of case studies. गुणात्मक संशोधनाचा अर्थ लिहून व्यक्ति अभ्यास दृष्टिकोन स्पष्ट करा.	
15	Explain the concept and characteristics of educational research types. शैक्षणिक संशोधनाची संकल्पना स्पष्ट करून शैक्षणिक संशोधनाच्या प्रकारांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
16	Explain the various techniques of sampling selection and Explain the characteristics of good sample. नमुना निवडीचे विविध तंत्रे स्पष्ट करा आणि चांगल्या नमुना निवडीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
17	Explain the research components with example. उदाहरणासहित संशोधन आराखड्याचे घटक स्पष्ट करा.	
18	What is important of review of research related literature and related research. संशोधनाशी संबंधित साहित्य व संबंधित संशोधनाच्या आढाव्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.	
19	Explain the phenomenology approach of qualitative research. गुणात्मक संशोधनाचा घटनात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.	
20	Explain the ethnography approach of qualitative research. गुणात्मक संशोधनाच्या मानववंशशास्त्र दृष्टिकोन स्पष्ट करा.	

Q.no.	Short Answer Type Questions	5 Marks
1	Describe the areas of educational research. शैक्षणिक संशोधनाचे क्षेत्रे वर्णन करा.	
2	Explain the steps of action research. कृती संशोधनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.	
3	Explain the steps of experimental research method. प्रायोगिक संशोधन पध्दतीच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.	
4	Explain the steps of historical research method. ऐतिहासिक संशोधन पध्दतीच्या पायऱ्या स्पष्ट करा	
5	Explain the sources of knowledge generation ज्ञाननिर्मितीचे मार्ग स्पष्ट करा	
6	How to use of internet, research journal and article for identification of research problem. संशोधन समस्या ओळखण्यासाठी इंटरनेट, संशोधन मासिके व संशोधन लेख यांचा उपयोग कसा कराल.	
7	What are the types of quantitative research? Explain in brief. संख्याशास्त्रीय संशोधनाचे प्रकार कोणते आहेत. थोडक्यात स्पष्ट करा.	
8	Explain the nature of experimental research. प्रायोगिक संशोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
9	Explain the methods of controlling variables in experimental research. प्रायोगिक संशोधनातील चल नियंत्रणाच्या पध्दती स्पष्ट करा.	
10	Explain the tools of data collection in qualitative research. गुणात्मक संशोधनातील माहिती संकलनाची साधने स्पष्ट करा.	
11	Write the Characteristics and need of grounded theory of qualitative research. गुणात्मक संशोधनातील पायाभूत सिद्धांताचे वैशिष्ट्ये व गरज लिहा.	
12	Explain the characteristics of experimental research method. प्रायोगिक संशोधन पध्दतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
13	Write down the need and importance of sample selection. नमुना निवडीचे गरज व महत्त्व लिहा.	
14	Difference between quantitative and qualitative research. संख्यात्मक व गुणात्मक संशोधनातील फरक स्पष्ट करा.	
15	Write the types of sampling techniques and explain the simple random sampling. नमुना तंत्राचे प्रकार लिहा आणि सुगम यादृच्छिक नमुना निवड पध्दत स्पष्ट करा.	
16	Explain the questionnaire tools of research. संशोधनातील प्रश्नावली साधन स्पष्ट करा.	
17	Write the concept of population and sample size. जनसंख्या व नमुना आकार ही संकल्पना स्पष्ट करा.	

Q.no.	Short note Type Questions	4 Marks
1	Components of research proposal. संशोधन आराखड्याचे घटक	
2	Example of research in education. शिक्षणातील संशोधनाची उदाहरणे.	
3	Areas of research in education. शिक्षणातील संशोधनाची क्षेत्रे	
4	Applied research उपयोजित संशोधन	
5	Data collection tools of historical method ऐतिहासिक संशोधनातील माहिती संकलनाची साधने	
6	Validity of Primary and secondary resources. प्राथमिक व दुय्यम स्त्रोताची सप्रमाणता.	
7	Survey method in educational research. शैक्षणिक संशोधनातील सर्वेक्षण पध्दती	
8	Types of survey method in educational research. शैक्षणिक संशोधनातील सर्वेक्षण पध्दतीचे प्रकार.	
9	Characteristics of quantitative research. संख्यात्मक संशोधनाचा वैशिष्टे	
10	Types variables in experimental research. प्रायोगिक संशोधनातील चलाचे प्रकार	
11	Ethics of qualitative research. गुणात्मक संशोधनाची नितीतत्वे.	
12	Observation and interview techniques. निरीक्षण व मुलाखत तंत्र	
13	Types of qualitative research. गुणात्मक संशोधनाचे प्रकार	
14	Need of qualitative research. गुणात्मक संशोधनाची गरज	
15	Merit and demerit of case study. व्यक्ति अभ्यासाचे फायदे व तोटे.	
16	Difference between hypothesis and assumption. परिकल्पना व गृहितके यातील फरक	
17	Lottery method. लॉटरी पध्दती	
18	Importance of operational definitions in research. संशोधनात कार्यात्मक व्याख्यांचे महत्त्व	

Semester: III

Subject: Advance Research Method

Question 01: Answer the following questions in brief. (05 Mark)

प्रश्न एक: खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाच गुण)

1. What is meant by nominal scale?
नामांकन श्रेणी म्हणजे काय?
2. State the meaning of ordinal scale.
क्रमांकन श्रेणीचा अर्थ सांगा.
3. Explain the concept of interval scale.
वर्गांतर श्रेणीची संकल्पना स्पष्ट करा.
4. What is meant by correlation?
सहसंबंध म्हणजे काय?
5. State the meaning of percentile rank.
शततमक श्रेणीचा अर्थ सांगा.
6. Explain the concept of regression.
प्रतिगमन संकल्पना स्पष्ट करा.
7. What is mean by sampling error?
नमुना त्रुटी म्हणजे काय?
8. State the meaning of testing hypotheses.
परिकल्पना चाचणीचा अर्थ सांगा.
9. What is meant by null hypothesis?
शून्य परिकल्पना म्हणजे काय?
10. State the meaning of analysis of variance.
प्रसरण विश्लेषणाचा अर्थ सांगा.
11. What is meant by non-parametric tests?
नॉन पॅरामेट्रिक चाचण्या म्हणजे काय?
12. What is meant by parametric tests?
पॅरामेट्रिक चाचण्या म्हणजे काय?
13. Explain the concept of triangulation.
त्रिकोणमितीची संकल्पना स्पष्ट करा.
14. What is meant by trend analysis?
ट्रेंड विश्लेषण म्हणजे काय?
15. Explain the use of SPSS software.
SPSS सॉफ्टवेअरचा वापर स्पष्ट करा.
16. State the use of Excel In research.
संशोधनात एक्सेलचा वापर सांगा.

17. State the three sections of Research report.
संशोधन अहवालाचे तीन विभाग सांगा.
18. What is meant by research abstract?
संशोधन गोषवारा म्हणजे काय?
19. State the meaning of research synopsis.
संशोधन सारांशाचा अर्थ सांगा.
20. State the meaning of level of significance.
सार्थकता स्तराचा अर्थ सांगा.

Question 02: Answer the following questions. (15 Marks)

प्रश्न दोन: खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (पंधरा गुण)

1. Explain the various scales of data analysis.
डेटा विश्लेषणाचे विविध श्रेणी स्पष्ट करा.
2. What is meant by correlation? explain Pearson and spearman correlation.
सहसंबंध म्हणजे काय? पियरसन आणि स्पीअरमन सहसंबंध स्पष्ट करा.
3. What is meant by hypothesis? explain the concept of null and Research hypothesis.
परिकल्पना म्हणजे काय? शून्य आणि संशोधन परी कल्पनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
4. State the meaning of nonparametric test. explain the use of Chi square test.
नॉन पॅरामेट्रिक चाचणीचा अर्थ सांगा. काय स्क्वेअर चाचणीचा वापर स्पष्ट करा.
5. Explain the concept of analysis of variance and covariance.
प्रसरण आणि सहप्रसरणाच्या विश्लेषणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
6. Explain the data analysis process in qualitative research.
गुणात्मक संशोधनातील डेटा विश्लेषण प्रक्रिया स्पष्ट करा.
7. Explain the use of computer for data analysis in research.
संशोधनात डेटा विश्लेषणासाठी संगणकाचा वापर स्पष्ट करा.
8. Explain the process of preparation of a Research report.
संशोधन अहवाल तयार करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
9. Explain the concept of evaluation of Research report in detail.
संशोधन अहवालाच्या मूल्यमापनाची संकल्पना तपशीलवार स्पष्ट करा.
10. Explain the process of preparation of research abstracts and Research synopsis.
संशोधन गोषवारा आणि संशोधन सारांश तयार करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

Question 03: Write short note (05 Marks)

प्रश्न 3: टिपा लिहा. (पाच गुण)

1. Evaluation of Research report
संशोधन अहवालाचे मूल्यांकन
2. Research synopsis
संशोधन सारांश
3. SPSS software
SPSS सॉफ्टवेअर

4. Triangulation

त्रिकोणमिति

5. Analysis of visual data

दृक सामग्रीचे विश्लेषण

6. Trend analysis

ट्रेंड विश्लेषण

7. Use of rank test

श्रेणी चाचणीचा वापर

8. Concept of anova

एनोव्हाची संकल्पना

9. Null hypothesis

शून्य परिकल्पना

10. Concept of parameter

पॅरामीटरची संकल्पना

11. Meaning of sampling error

नमुना त्रुटीचा अर्थ

12. Meaning of regression

प्रतिगमनचा अर्थ

13. Z scores

Z स्कोअर

14. Measures of Central tendency

केंद्रीय प्रवृत्तीचे उपाय

15. Nominal scale

नामांकन श्रेणी

16. Ratio scale

गुणोत्तर श्रेणी

17. Standard error of mean

सरासरीची प्रमाणित त्रुटी

18. Chi square test

काय स्क्वेअर चाचणी

19. Context analysis

संदर्भ विश्लेषण

20. Sections of Research report

संशोधन अहवालाचे विभाग

M. Ed part-II
TEACHER EDUCATION – II

Long Answer type questions (15 marks)

1. कातरकाम आणि शारीरिक शिक्षण शिक्षकाची भूमिका व महत्व लिहा.
Explain in detail role and importance of Craft and Physical teacher.
1. विविध अशासकीय संघटना कोणत्या? सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमासाठी त्या पुढाकार कशा घेतात?
What are different NGOs? How they take initiative for implementing Inservice Teacher Education Program?
2. माध्यमिक शालेय शिक्षकांच्या सेवापूर्व प्रशिक्षणाच्या गुणवत्तेसाठी प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.
Explain the detail factors influencing the quality of Preservice Education of secondary school teacher.
3. शिक्षक शिक्षणाच्या संशोधनातील प्रयोगशाळा आणि प्रत्यक्ष अनुभव संशोधनाचे वर्णन करा.
Describe laboratory and field research issues of research in teacher education.
4. शिक्षक विकासावर परिणाम करणारे घटक सांगा व शिक्षक विकासातील विविध दृष्टिकोन काय आहेत ते उदाहरणासह स्पष्ट करा.
State the factors influencing teacher development and what are the approaches to teacher development with example.
5. संशोधन म्हणजे काय सांगून शिक्षक शिक्षणातील संशोधन पद्धती संदर्भातील संशोधनाच्या विविध समस्या सांगा.
What is the meaning Research and state the methodological issues of research in Teacher Education?
6. शिक्षकांच्या क्षमता, वचनबद्धता आणि शिक्षकांची कामगिरी संदर्भात संबंधित असलेल्या विविध समस्या विविध उदाहरणासह स्पष्ट करा.
Explain the various issues related to enhancing teacher competence, commitment and teacher performance with example.
7. शिक्षक शिक्षण प्रणालीची भारताच्या संदर्भाने रचना स्पष्ट करा व त्याचे गुण व मर्यादा स्पष्ट करा.

- Explain the structure of the teacher education system in India with its merits and limitations.
8. शिक्षक शिक्षणातील विविध मुद्द्यांचा (issues) आढावा घ्या.
Review the various issues in Teacher education.
 9. शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासाची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा.
Write the importance and need of professional development of teacher.
 10. शिक्षकांच्या क्षमता विकसनाची आवश्यकता का आहे?
Why teacher should enhance their competency ?
 11. शिक्षक शिक्षणाच्या गुणवत्ता विकासामध्ये विद्यापीठाची भूमिका लिहा.
Write the role of university in the quality improvement of teacher education.
 12. शिक्षकांचा व्यावसायिक विकास ही प्रक्रिया स्पष्ट करा.
Explain the process of teacher professional development.
 13. भारतातील शिक्षक शिक्षणाची गुण व मर्यादा स्पष्ट करा.
Write the merits and limitations of teacher education in India.
 14. शिक्षक शिक्षणातील नवीन संशोधन प्रवाह स्पष्ट करा.
Explain the new research trends in teacher education.
 15. भारतातील माध्यमिक शिक्षक शिक्षणाची रचना स्पष्ट करा.
Explain the structure of secondary level teacher education in India.

Short answer type questions (5 marks)

1. शिक्षकांच्या व्यवसायिक वृद्धीसाठी पुढील पाच आव्हाने सांगा
State the five challenges in professional development of teacher.
2. माध्यमिक शाळा शिक्षकांच्या सेवापूर्व प्रशिक्षणावर परिणाम करणारे पाच घटक सांगा.
State the five influencing points on pre service education for secondary school teachers.
3. शिक्षक शिक्षण राष्ट्रीय स्तरावरील आयोगाचा आढावा घ्या
State the review of national level policy on the teacher education.

4. 'R.M.S.A.' चे गरज व महत्व स्पष्ट करा.
Explain the need and importance of 'R.M.S.A.'.
5. शिक्षक क्षमता बांधिलकी व कामगिरी विकसित करण्यासंदर्भात विविध समस्या स्पष्ट करा.
Explain different issues related to enhancing teacher's competence, commitment and performance.
6. शिक्षक शिक्षणावरील राष्ट्रीय व राज्य स्तरावरील धोरणे लिहा.
Write policies of National and State on teacher education.
7. माध्यमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण म्हणजे काय?
What is meant by Universalization of secondary education ?
8. शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमाची परिणामकारक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
Explain the characteristics of an effective teacher education programme.
9. DPEP आणि SSA म्हणजे काय?
What is meant by DPEP & SSA ?
10. शिक्षक शिक्षणातील संशोधनाचे प्रवाह थोडक्यात लिहा.
Write the trends of research in teacher education in brief.
11. 'बहुविषय शिक्षक' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
शिक्षक शिक्षणात एनसीटीई ची भूमिका स्पष्ट करा.
Explain the concept of multi subject teacher.
12. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणावर प्रभाव टाकणारे घटक लिहा.
Explain the role of NCTE of teacher education.
13. संगीत शिक्षकाचे महत्व स्पष्ट करा.
Explain the importance
Of music teacher.
14. संगीत आणि कला शिक्षकाच्या निर्मितीचे महत्व सांगा.
State the importance of preparation of art and music teacher.
15. व्यवसायिक विकास म्हणजे काय?
What is meant by Professional development?

16. संलग्नित शिक्षक शिक्षण महाविद्यालयांच्या विकासात विद्यापीठांची भूमिका विशद करा.
State the role of university to development of affiliated teacher education colleges.
17. बांधिलकी म्हणजे काय शिक्षकी व्यवसायात बांधिलकीचे महत्व स्पष्ट करा.
What is meant by commitment ? Explain the importance of commitment in teacher profession.
18. अध्यापनाच्या संशोधनात शुल्मनचे योगदान याविषयी चर्चा करा.
Discuss the contribution of Shulmen in research on teaching.
19. 'परिणामकारक शिक्षक शिक्षणाचे महत्व' याविषयी तुमचे मत मांडा.
Write your opinion about 'Importance of Effective teacher education'.
20. माध्यमिक स्तरावरील वर्ग निरीक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
Explain the concept of classroom observation in secondary school education.
21. परिणामकारक अध्यापनातील महत्वाचे घटक स्पष्ट करा.
State the important components of effective teaching.

Short answer type questions (4 marks)

1. शिक्षक शिक्षणासंदर्भात माध्यमिक शिक्षण आयोग 1952 थोडक्यात आढावा घ्या.
Short review of Secondary Education Commissions 1952 on teacher Education.
2. शिक्षक शिक्षणातील सहभागी संस्थांची कार्ये काय आहेत?
What is the function of agencies involved in teacher education?
3. आजच्या माध्यमिक शिक्षणावरील सार्वत्रिकीकरणाचा परिणाम सांगा.
State the impact universalization on today's secondary Education.

4. प्रभावी शिक्षक शिक्षणाची कार्यक्रमाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
Explain characteristics of an effective Teacher Education Program.
5. आजच्या शिक्षक शिक्षणाच्या चार समस्या सांगा.
State the four problems of today's Teacher Education.
6. सर्व शिक्षा अभियान याविषयी थोडक्यात माहिती सांगा
Briefly tell about Sarva Shiksha Abhiyan.
7. भारतीय शिक्षक शिक्षणाचे गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
Write the characteristics of Indian teacher education.
8. शुल्मनचे अध्यापनावरील संशोधन स्पष्ट करा.
Explain of Schulman's research on teaching.
9. सेवापूर्व शिक्षणाच्या गुणवत्तेवर परिणाम करणारे घटक लिहा
Write factors affecting on the quality of pre-service education.
10. संशोधनाच्या पद्धतीशी निगडित प्रश्न कोणते?
What are the methodological issues of research ?
11. शिक्षक बनवण्याच्या प्रक्रियेतील शासकीय संस्था विद्यापीठाशी निगडित कोणत्या आहेत?
Which are the Government agencies with universities preparing teachers ?
12. माध्यमिक शिक्षक शिक्षणात समाजाची भागीदारीची भूमिका स्पष्ट करा.
Explain the role of community partnership in secondary teacher education.
13. शिक्षक विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा
Explain the concept of teacher development.
14. वर्ग पर्यवेक्षण संदर्भात थोडक्यात माहिती लिहा.
Write brief information regarding class observation.
15. विशेष गरजा असलेल्या बालकांसाठी शिक्षक निर्मिती संदर्भात थोडक्यात सांगा.
Briefly describe teacher creation for children with special needs.

16. शिक्षकांची बांधीलकी या विषयीचे तुमचे मत स्पष्ट करा.
Explain your views on teacher commitment.
17. सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाची गुणवत्ता याविषयी लिहा.
Write about the quality of pre-service teacher education.
18. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणात अशासकीय संस्थांची भूमिका सांगा.
Explain the role of NGOs in in-service teacher education.
19. आर. एम. एस. ए. बदल थोडक्यात माहिती लिहा.
Write brief information about RMSA.
20. शाळा व समुदाय समावेत शिक्षक शिक्षण बदल माहिती स्पष्ट करा
Explain information about teacher education involving schools and communities.
21. शिक्षक आणि शिक्षक शिक्षणाबद्दल आपले विचार व्यक्त करा
Express your thoughts on teachers and teacher education.

Punyashlok Ahilyabai Holkar Solapur

University Solapur

M.Ed. Semester -III

Sub- Secondary School Level

Status, Issues and Concerns.

=====

05 गुणाचे प्रश्न

1. कुमारवयात विद्यार्थ्यांना अध्यापनात येणाऱ्या
समस्या कोणत्या आहेत ?

1. What are the problems while teaching
of adolescence ?

2. मार्गदर्शन आणि समुपदेशन ही संकल्पना स्पष्ट
करा.

2. Explain the concept of guidance and
counselling

3. बहुविध बुद्धिमत्ता म्हणजे काय?

3. What is mean by multiple intelligence?

4.माध्यमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण याबद्दल थोडक्यात माहिती सांगा

4.State the brief explanation universalisation of Secondary Education

5.पर्यायी शाळेची आवश्यकता स्पष्ट करा

5.Explain the need of alternative School

6.शैक्षणिक समान संधी भारताच्या संदर्भानुसार का आवश्यक आहे हे स्पष्ट करा ?

6 Explain the need of educational equal. opportunity with reference to India

7.गळती ही शैक्षणिक समस्या आहे स्पष्ट करा

7.Explain the dropout as a educational problem

8.मुलींच्या शैक्षणिक समस्या थोडक्यात सांगा

8.Explain in brief about girls educational

problems?

9.माध्यमिक शिक्षणाच्या गुणवत्ता विकासात शिक्षक शिक्षनाचे योगदान स्पष्ट करा

9.Explain the contribution of Secondary Teacher education in quality improvement of Secondary Education.

10.वर्गातील शिस्त ही संकल्पना स्पष्ट करा

10.Explain the concept of classroom discipline.

11.माध्यमिक शिक्षणाच्या व्यवस्थापनात मुख्याध्यापकांची भूमिका.

11.The role of Headmasters in Secondary Education Management.

12. माध्यमिक स्तरावरील गुणवत्ता विकासात
परिक्षणाची आवश्यकता सांगा.

State the need of supervision in quality
improvement at secondary level

13. सेवापूर्व शिक्षक शिक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा

13. Explain the concept of Pre service
Teacher Education.

14. सर्वकष व सातत्यपूर्ण मूल्यमापन ही संकल्पना
स्पष्ट करा.

14. Explain the concept of
comprehensive and continuous
Evaluation

15. 1986 च्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाचा प्रभाव
सांग

15. State the impact of 1986 National
Educational Policy.

16. सेवा पूर्व शिक्षक शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा

16.Explain the objective of Pre-service Teacher Education?

17.सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाचे उद्दिष्ट स्पष्ट करा

17. Explain the objectives of in Service Teacher Education?

18.सेवा पूर्व शिक्षक शिक्षणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

18.Explain the scope of Pre-service Teacher Education ?

19.शिक्षक शिक्षणावरील विविध आयोगाच्या शिफारशी स्पष्ट करा.

19.State the Recommendation of

Various commission on Teacher Education.

20. सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाची समस्या स्पष्ट करा

20.Explain the problems of in service teacher education.

21.सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील समस्या स्पष्ट करा

.Explain the problems inservice Teacher Education

22.निकष संदर्भीय मूल्यमापन स्पष्ट करा

22.Explain the norms reference evaluation

23.माध्यमिक स्तरावरील आंतरवासिता ही संकल्पना स्पष्ट करा

23.Explain the concept of internship at secondary level

24.पोर्टफोलिओ मूल्यमापन म्हणजे काय

24.What is mean by portfolio assessment?

25.एम आय एस म्हणजे काय?

25.What is mean by MIS?

15 Marks-

1) माध्यमिक शिक्षणाच्या सार्वत्रिकराणातील समस्यांचे सविस्तर वर्णन करा

Describe in details problems related to universalisation of secondary School Education

2) उच्च शिक्षणातील NUEPA ची भूमिका आणि कार्य स्पष्ट करा.

Explain the role of NUEPA in higher Education

3) माध्यमिक शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमातील अंतरवासीतेच्या मूल्यमापन प्रक्रियेची सविस्तर वर्णन करा.

Describe in detail about the process of evolution of school Internship in Secondary Teacher Education program.

4) माध्यमिक स्तरावरील पर्यायी शिक्षणाच्या विविध कार्यनिती चे वर्णन करा

Explain the Strategies for alternative education at the secondary level

5) कुमारवयीन मुलांच्या अध्यापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करून कुमारवयीन मुलांच्या समस्या सांगा

State the problems of adolescence and explain the process of teaching to the adolescence

6) माध्यमिक विद्यार्थ्यांमध्ये बहुविध बुद्धिमत्तेचे महत्त्व सांगून माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांमध्ये बहुविध बुद्धिमत्ता विकसनासाठी विविध उपक्रम State the importance of multiple intelligence in Secondary Education students and suggest the activities for to improve the multiple intelligence at secondary level students.

7) माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक स्तरावरील गुणवत्तेच्या संदर्भात समस्या चे वर्णन करा Describe the issues of quality in Secondary and Senior Secondary level Education.

8) माध्यमिक स्तरावरील शिक्षक शिक्षण संस्थांची पुनर्बांधणी व सक्षमीकरणासाठी केंद्र पुरस्कृत योजनांचे वर्णन करा.

Describe the Central Sponsored Scheme for the reconstruction and strengthening

of Teacher Education institution at Secondary level.

9) आय.ए.एस.ई.भूमिका आणि कार्ये लिहा.

Write the role and the function of IASE

10) भारतातील उच्चशिक्षणात यूजीसी ची भूमिका , कार्ये आणि रचना स्पष्ट करा

Explain the role ,function and structure of UGC in higher education system in India.

11) माध्यमिक स्तरावरील शिक्षणात एस सी ई आर टी सी भूमिका कार्ये आणि रचना स्पष्ट करा

Write the role ,function and structure of SCERT in Secondary Education

12) माध्यमिक स्तरावरील सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणातील मुख्य समस्या स्पष्ट करा.

Explain the main problems of Pre-service Teacher Education at Secondary level Education.

13) अध्यापन कार्यक्षमतेच्या मूल्यांकनाचा अर्थ काय आहे? अध्यापन कार्यक्षमतेचे मूल्यांकन करण्यासाठी साधने आणि तंत्रे आणि निकष काय आहेत?

What is mean by assessment of teaching Pro efficiency explain the criteria Tools and techniques for for assessment of teaching proficiency

14) सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणातील मूल्यमापनाचे संघटन आणि नियमन यांचे तपशील स्पष्ट करा

Explain the details of organisation and regulation of internal assessment in pre service Teacher Education.

15) माध्यमिक स्तरावर शाळा मॅपिंगमध्ये MIS ची भूमिका स्पष्ट करा

Explain the role of MIS in School mapping at secondary level

टिपा लिहा 4 गुण

1 निकष संदर्भीय मूल्यमापन

Criterion reference evaluation

2. पोर्टफोलिओ ही संकल्पना

The concept of portfolio

3. शिक्षक शिक्षणात एन सी टी ई यांची भूमिका

Role of N.C.T.E.in Teacher Education

4. भारतातील माध्यमिक शिक्षणाच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

The Historical background of Secondary Education in India

5. गतिमंद मुलांच्या शैक्षणिक समस्या.

The Educational problems of slow learners

6. माध्यमिक शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण

Universalisation of Secondary Education

7. शैक्षणिक प्रक्षेपण ही संकल्पना

The concept of educational projection

8. बहुविध बुद्धिमत्तेची गरज

Need of multiple intelligence

9. कुमारवयीन सामाजिक गरजा

Sociological requirement of adolescence

10. माध्यमिक शिक्षणातील गुणवत्ता विकासात

अशासकीय संस्थांची भूमिका

The role of NGOs in quality improvement of Secondary Education

11. एनसीईआरटी ची भूमिका.

Role of NCERT

15. माध्यमिक शिक्षणात संदर्भात 1986 च्या राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण

NEP 1986 with reference to Secondary Education.

16. माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या समस्या

The problems of secondary level Student's

17. 2009 शिक्षण कायदा

2009 Education Act

18. कुमारवयीन मानसशास्त्रीय गरजा

Psychological requirements of

adolescence

19. कुमारवयीन मुलांना समुपदेशनाची गरज
Need of counselling for adolescence
students

20. साकारिक मूल्यमापन
Summative Evaluation

Punyshlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, solapur
M.Ed. SECOND YEAR
SEM -III (Specialization Course)
Specialization Area- Secondary Education
Course C- 04
II : Secondary School level Curriculum, Pedagogy and Assessment
Questions Bank

Q.no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
1	Write the concept of Curriculum and Explain the components of Curriculum अभ्यासक्रमाची संकल्पना लिहा व अभ्यासक्रमाचे घटक स्पष्ट करा.	
2	Write the concept of Curriculum and Explain the principle of Curriculum. अभ्यासक्रमाची संकल्पना लिहा व अभ्यासक्रमाचे तत्वे स्पष्ट करा.	
3	Write concept of Evaluation and explain the types of evaluation. मूल्यमापनाची संकल्पना लिहा व मूल्यमापनाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
4	Write the concept of Support System and explain the types of Support System आधार प्रणालीची संकल्पना लिहा आणि आधार प्रणालीचे प्रकार स्पष्ट करा.	
5	Explain the nature of teacher education programme for secondary level माध्यमिक स्तरासाठी शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
6	Evaluation of the teacher education programme. शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमाचे मूल्यमापन करा.	
7	Explain the nature of pre-service teacher education programme सेवापूर्व शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
8	Discuss the types of in-service teacher education programme. सेवांतर्गत शिक्षक-शिक्षण कार्यक्रमाचे प्रकारांची चर्चा करा.	
9	Explain the area of research studies in secondary education. माध्यमिक शिक्षणातील संशोधन अभ्यासाची क्षेत्रे उदाहरणासहित स्पष्ट करा.	
10	Explain the implementation process of language and social sciences at secondary level curriculum. माध्यमिक स्तरावर भाषा व सामाजिक शास्त्रे यांच्या अंमलबजावणीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.	

Q. no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
11	Explain the implementation process of mathematics and sciences at secondary level curriculum माध्यमिक स्तरावर गणित व विज्ञान यांच्या अंमलबजावणीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.	
12	Discuss the curriculum of secondary level teacher education programme माध्यमिक स्तरासाठी शिक्षक शिक्षण अभ्यासक्रमाची चर्चा करा.	
13	Explain the nature of Curriculum as Behaviorist. वर्तनवादानुसार अभ्यासक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
14	Explain the nature of Curriculum as cognitive. बोधात्मकतेनुसार अभ्यासक्रमाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
15	Write the concept of summative evaluation and explain need and importance of summative evaluation. साकारिक मूल्यमापनाची संकल्पना लिहा व साकारिक मूल्यमापनाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.	
16	Write the concept of formative evaluation and explain need and importance of formative evaluation. आकारिक मूल्यमापनाची संकल्पना लिहा व आकारिक मूल्यमापनाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.	
17	What is meant by evaluation? Explain the tools of summative evaluation. मूल्यमापन म्हणजे काय? साकारिक मूल्यमापनाचे साधने स्पष्ट करा.	
18	What is meant by evaluation? Explain the toolê of formative evaluation. मूल्यमापन म्हणजे काय? आकारिक मूल्यमापनाचे साधने स्पष्ट करा.	
19	Write the types of support system explain any two support systems. आधारप्रणालीचे प्रकार लिहा व कोणत्याही दोन आधार प्रणाली स्पष्ट करा.	
20	Expalin in brief the types of pre-service and in-service teacher education programme सेवापूर्व व सेवांतर्गत शिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.	

Q.no.**Short Answer Type Questions****5 Marks**

- 1 Write the components of curriculum
अभ्यासक्रमाचे घटक लिहा
- 2 Write the principle of curriculum construction,
अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे लिहा.
- 3 Write the types of formative evaluation
आकारीक मूल्यमापनाचे प्रकार लिहा
- 4 Write the types of summative evaluation
साकारीक मूल्यमापनाचे प्रकार लिहा
- 5 Write the importance of language curriculum at secondary level
भाषा अभ्यासक्रमाचे माध्यमिक स्तरावर महत्व लिहा
- 6 Write the importance of social science curriculum at secondary level
सामाजिक शास्त्रे अभ्यासक्रमाचे माध्यमिक स्तरावर महत्व लिहा
- 7 Write the importance of science curriculum at secondary level
विज्ञान अभ्यासक्रमाचे माध्यमिक स्तरावर महत्व लिहा
- 8 Write the importance of Mathematics curriculum at secondary level
गणित अभ्यासक्रमाचे माध्यमिक स्तरावर महत्व लिहा
- 9 Write the Practical work at secondary level teacher education programme.
माध्यमिक स्तरातील शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमातील प्रात्यक्षिक कार्य लिहा.
- 10 Explain the function of EDUSAT
एज्युसॅट ची कार्ये स्पष्ट करा.
- 11 Write the challenges of INSET
INSET ची आव्हाने लिहा.
- 12 Write the areas of research studies in secondary education
माध्यमिक शिक्षणातील संशोधन क्षेत्रे लिहा.
- 13 Write the concept of E-learning and write its importance.
ई-लार्निंग संकल्पना लिहा आणि त्याचे महत्व लिहा.
- 14 Write the components of Evaluation.
मूल्यमापनाचे घटक लिहा.
- 15 Role of state board at Secondary Education.
माध्यमिक शिक्षण मंडळाची भूमिका लिहा.
- 16 Write the importance of subjects which included in curriculum of secondary school
माध्यमिक शाळेतील अभ्यासक्रमात समाविष्ट असणाऱ्या विषयाचे महत्व लिहा.

Q.no.	Short Answer Type Questions	4 Marks
1	Difference between Summative and formative Evaluation. साकारिक व आकारिक मूल्यमापनातील फरक लिहा	
2	List of Formative Evaluation tools आकारिक मूल्यमापनाच्या साधनाची यादी करा.	
3	Importance of annual exam. वार्षिक परीक्षेचे महत्व	
4	Place of language at secondary level. माध्यमिक स्तरावर भाषेचे स्थान	
5	Place of social sciences at secondary level. माध्यमिक स्तरावर सामाजिक शास्त्राचे स्थान	
6	Place of sciences at secondary level. माध्यमिक स्तरावर विज्ञानाचे स्थान	
7	Place of Mathematics at secondary level. माध्यमिक स्तरावर गणिताचे स्थान	
8	Determinants of Curriculum. अभ्यासक्रमाची निर्धारके	
9	Importance of teleconferencing. टेलिकॉन्फरसिंगचे महत्व	
10	Use interactive technology at secondary level? माध्यमिक स्तरावर आंतरक्रियात्मक तंत्रज्ञानाचा उपयोग	
11	Criteria for selection of learning activities for secondary level. माध्यमिक स्तरासाठी अध्ययन कृती निवडीचे निकष	
12	Importance of practical work at pre service teacher education programme. सेवापूर्व शिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रमात प्रात्यक्षिक कार्याचे महत्व लिहा.	
13	Write the list of Programme in school experience. शालेय अनुभव कार्यक्रमातील कार्यक्रमाची यादी करा.	
14	Need of refresher and orientation course. उद्बोधन वर्गाची गरज	
15	Importance of refresher and orientation course. उजाळा वर्ग व उद्बोधन वर्गाचे महत्व लिहा.	
16	Need and importance of workshop. कार्यशाळेचे गरज व महत्व लिहा.	
17	Need and importance of Seminar. परिसंवादाचे गरज व महत्व लिहा.	

**PUNYASHLOK AHILYADEVJI HOLKAR SOLAPUR
UNIVERSITY, SOLAPUR
M. Ed. First Year, Semester II
Course B-01: Philosophy of Education (w.e.f. 2018)**

Question Bank

Answer the following questions

15 marks

1. What is meant by Philosophy of Education? State Scope of Philosophy of Education.

शिक्षणाचे तत्त्वज्ञान म्हणजे काय? शिक्षणाच्या तत्त्वज्ञानाची व्याप्ती सांगा.

2. Explain the need of Philosophy of Education. State the Functions of Philosophy of Education.

शिक्षणाच्या तत्त्वज्ञानाची गरज स्पष्ट करा. शिक्षणाच्या तत्त्वज्ञानाची कार्ये सांगा

3. What is meant by Axiology? Explain the interdependence between Axiology and Education.

मूल्यमीमांसा म्हणजे काय? मूल्यमीमांसा आणि शिक्षण यांच्यातील परस्परावलंबन स्पष्ट करा.

4. What is meant by Epistemology? Explain the Methods of Acquiring Knowledge.

ज्ञानमीमांसा म्हणजे काय? ज्ञान मिळवण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

5. What is meant by Metaphysics? State the Dialectical Approach.

अध्यात्मशास्त्र म्हणजे काय? द्वंद्वात्मक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

6. How does the Buddhist philosophy affected on Buddhist education?

बौद्ध तत्त्वज्ञानाचा बौद्ध शिक्षणावर परिणाम कसा झाला हे स्पष्ट करा.

7. Compare the Vedic and Buddhist Education on aims of education, teaching methodology.

वैदिक आणि बौद्ध शिक्षणाची तुलना – शिक्षणाची ध्येये, अध्यापन पद्धती या मुद्द्यांना अनुसरून करा.

8. Explain educational goals, curriculum and teaching – learning methods according to Jain philosophy.

जैन तत्त्वज्ञानानुसार शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम व अध्ययन – अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.

9. Explain the Impact of Humanism on School Education.

शालेय शिक्षणावरील मानवतावादाचा प्रभाव स्पष्ट करा

10. What is meant by Modern Concept of Philosophy? State nature of Logical Empiricism.

आधुनिक तत्त्वज्ञानाची संकल्पना म्हणजे काय? तार्किक प्रात्यक्षतावादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

11. Explain the similarity and difference between essentialism and Existentialism with reference to main principles, educational goals, curriculum, methods of teaching and discipline.

मुख्यतत्त्वे, शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम, अध्यापनपद्धती, व शिस्त या संदर्भात आवश्यकतावाद व अस्तित्ववाद या दोहोतील साम्यभेद स्पष्ट करा.

12. Explain the contribution of educational thoughts of Plato with reference his views on aims of education, curriculum and teaching methods.

शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम आणि अध्यापनपद्धती या मुद्द्याच्या संदर्भात प्लेटोनी मांडलेल्या शैक्षणिक विचारांचे योगदान स्पष्ट करा.

13. Explain the Mahatma Gandhi's educational views regarding education

goals, curriculum, teaching methods, classroom environment and teacher's role.

शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम, अध्यापनपद्धती, वर्गातील वातावरण आणि शिक्षकाची भूमिका या संदर्भात महात्मा गांधीजींचे शैक्षणिक विचार स्पष्ट करा.

14. Explain the Rabindranath Tagore's educational views regarding education

goals, curriculum, teaching methods, classroom environment and teacher's role.

शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम , अध्यापनपद्धती, वर्गातील वातावरण आणि शिक्षकाची भूमिका या संदर्भात रवींद्रनाथ टागोर यांचे शैक्षणिक विचार स्पष्ट करा.

15. Explain the John Dewey's educational views regarding education goals,

curriculum, teaching methods, classroom environment and teacher's role.

शिक्षणाची ध्येये, अभ्यासक्रम , अध्यापनपद्धती, वर्गातील वातावरण आणि शिक्षकाची भूमिका या संदर्भात जॉन ड्युई यांचे शैक्षणिक विचार स्पष्ट करा.

16. What is meant by values? What initiatives would you suggest to create

awareness among students about values?

मूल्य म्हणजे काय? विद्यार्थ्यांत मूल्यांविषयी जनजागृती करण्यासाठी कोणते उपक्रम सुचवाल?

17. Explain the details of Various types of values.

विविध प्रकारचे मूल्य सविस्तर स्पष्ट करा.

18. What are the national values enshrined in the Indian Constitution? And state their educational implications.

भारतीय संविधानात नमूद नमूद केलेली राष्ट्रीय मूल्ये कोणती आहेत? आणि त्यांचे शैक्षणिक परिणाम सांगा.

19. What is meant by Modern Humanism? And explain their educational

importance.

आधुनिक मानवतावाद म्हणजे काय? आणि त्यांचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

20. Explain the Impact of Liberalism on Teacher Education.

शिक्षक-शिक्षणावरील उदारमतवादाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

Short notes

05

1. State the need of values.

मूल्यांची गरज सांगा.

2. Explain the nature of Jain philosophy.

जैन तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. Explain the nature of Buddhist philosophy

बौद्ध तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. Explain the nature of Islam philosophy

मुस्लिम तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

5. What is meant by Scientific Inquiry ?

वैज्ञानिक पृच्छा म्हणजे काय ?

6. Explain the main principles of Positive Relativism.

सकारात्मक सापेक्षतावादाची मुख्य तत्त्वे स्पष्ट करा.

7. Explain the concept of Philosophy.

तत्त्वज्ञानाची संकल्पना स्पष्ट करा.

8. Explain the Need of Philosophy.

तत्त्वज्ञानाची गरज स्पष्ट करा.

9. Explain the Scope of Philosophy

तत्त्वज्ञानाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

10. Explain the Functions of Philosophy.

तत्त्वज्ञानाचे कार्य स्पष्ट करा.

11. What is meant by Metaphysics ?

अध्यात्मशास्त्र म्हणजे काय ?

12. Explain the main principles of Logical Empiricism.

तार्किक प्रत्यक्षतावादाचे मुख्य तत्त्वे स्पष्ट करा.

13. Explain the role of teacher according to Mahatma Gandhi's educational thought.

महात्मा गांधीजींच्या शैक्षणिक विचारानुसार शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

14. Explain the role of teacher according to Rabindranath Tagore's

educational thought.

रवींद्र टागोरांच्या च्या शैक्षणिक विचारानुसार शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

15. Explain the social value

सामाजिक मूल्य स्पष्ट करा.

16. Explain the spiritual value

आध्यात्मिक मूल्य स्पष्ट करा.

17. Explain the aesthetic value

सौंदर्यात्मक मूल्य स्पष्ट करा

18. State the educational theories propounded by Essentialism.

आवश्यकता वादाने प्रतिपादन केलेले शैक्षणिक सिद्धांत सांगा.

19. Explain the concept of classroom environment, discipline according to

Plato's educational thinking.

प्लेटोच्या शैक्षणिक विचारानुसार वर्गातील वातावरण, शिस्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.

20. Explain the concept of classroom environment, discipline according to

John Dewey's educational thinking.

जॉन ड्युईच्या शैक्षणिक विचारानुसार वर्गातील वातावरण, शिस्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur
M.Ed. – Part I Semester – II Paper- II
Course- B – 02 ,subject - Sociology of Education,(Question Bank)

खालीलपैकी थोडक्यात प्रश्नाची उत्तरे लिहा / टीपा लिहा (०५)

१. शैक्षणिक समाजशास्त्राचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
Explain the meaning and nature of Educational sociology.
२. शिक्षण हि एक सामाजिक प्रणाली आहे ते स्पष्ट करा.
Explain the Education is a Social system
३. सामाजिक परिवर्तनातील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
State the role of teachers in social transformation.
४. सामाजिक परिवर्तनातील अडथळे कोणते ?
Which are the barriers in Social change ?
५. सामाजिक आंतरक्रिया म्हणजे काय ?
What do you mean by Social interaction ?
६. सामाजिक आंतरक्रिया आणि सामाजिकीकरण म्हणजे काय ?
What is the meaning of Social interaction and Socialization ?
७. बहुसांस्कृतिक समाजातील शिक्षण म्हणजे काय ?
What is meant by Education of multicultural Society ?
८. शैक्षणिक संधीची समानता म्हणजे काय ?
What is meant by equality of Educational opportunities ?
९. समानतेच्या शैक्षणिक संधीचा लाभ घेण्याची गरज का आहे ?
Why there is need of availing equality of Educational opportunities ?
१०. बहुसांस्कृतिक समाजाची संकल्पना स्पष्ट करा.
Explain the concept of multicultural Society.
११. शिक्षणातील समता विरुद्ध समानता स्पष्ट करा.
Explain the equality verses equity in Education.
१२. बहुसांस्कृतिक समाजात शिक्षणाची भूमिका कोणती ?
What is the role of Education in multicultural Society ?
१३. सामाजिक व्यवस्थेतील असमानता दूर करण्यासाठी शिक्षणाची भूमिका कोणती ?
What is the role of Education for eliminating Social inequality in the system ?
१४. शांतता शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
Explain the concept of Peace Education.
१५. शांतता शिक्षणाची गरज आणि घटक स्पष्ट करा.
Explain the need and components of Peace Education.
१६. शांतता शिक्षणाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

- Explain the approaches of Peace Education.
१७. शांतता शिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
Explain the types of Peace Education.
१८. शांततेसाठी शिक्षण म्हणजे काय आहे ?
What is the Education for Peace ?
१९. आंतरराष्ट्रीय सामंजस्य म्हणजे काय ?
What is International understanding ?
२०. आंतरराष्ट्रीयत्वाची भावना रुजवण्यासाठी तुम्ही शालेय स्तरावर कोणते उपक्रम राबवाल ?
Which activities will you do in your School for International understanding ?
२१. वंचीतासाठीच्या शिक्षणाची उद्दिष्टे सांगा ?
State the objective Education for disadvantaged ?
२२. वंचीतासाठीच्या शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा ?
State the need of Education for disadvantaged ?
२३. जागतिकीकरण व खाजगीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा.
Explain the concept of Globalization and Privatization ?
२४. उदारीकरण म्हणजे काय ?
What is Liberalization ?
२५. निरंतर शिक्षण म्हणजे काय ?
What is continuous Education ?
२६. निरंतर शिक्षणाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
Explain the need and importance of continuous Education.
२७. निरंतर शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
State the objective of continuous Education.
२८. सामाजिक बदल म्हणजे काय ?
What is mean by Social change ?
२९. सामाजिक बदलामध्ये शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
Explain the role of Education in Social change ?
३०. सामाजिकीकरणामध्ये कुटुंबाची भूमिका स्पष्ट करा.
Explain the role of Family for Socialization.

खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (१५)

१. शैक्षणिक सामाजशास्त्राचा अर्थ व स्वरूप सांगून शिक्षण हि एक सामाजिक प्रणाली स्पष्ट करा.

What is the meaning and nature of Educational Sociology , and explain Education is Social system

२. सामाजिक बदल म्हणजे काय ? सामाजिक बदलामध्ये शिक्षकांची व शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

What is mean by Social change ? Explain the role of Education and teacher in Social change ?

३. सामाजिक आंतरक्रीया म्हणजे काय ? सामाजिक परिवर्तनाची प्रक्रिया आणि त्यामधील अडथळे सांगा.

What do you mean by Social interaction ? Write about process of Social change and barriers in it.

४. शैक्षणिक संधीची समानता म्हणजे काय ? समानतेच्या शैक्षणिक संधीची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा.

What is meant by equality of Educational opportunities ? Why there is need and importance of equality of Educational opportunities ?

५. बहुसांस्कृतिक समाज म्हणजे काय ? बहुसांस्कृतिक समाजात शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

What is mean by multicultural Society ? What is the role of Education in multicultural Society.

६. शैक्षणिक संधीची समानता म्हणजे काय? शिक्षणातील समता विरुद्ध समानता स्पष्ट करा.

What is meant by equality of Educational opportunities ? Explain the equality verses equity in Education.

७. शांतता शिक्षण म्हणजे काय आहे ? शांतता शिक्षणाचे प्रकार व घटक स्पष्ट करा.

What is mean by Peace Education ? Explain the type and components of Peace Education.

८. शांतता शिक्षणाचे मुख्य तत्त्वज्ञान काय आहे ? शांतता शिक्षणाची ध्येय व दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

Explain the basic philosophy of Peace Education ? Explain the aims and approaches of Peace Education.

९. शांततेसाठी शिक्षण म्हणजे काय आहे ? शांतता शिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

What is meant Peace Education ? Explain the type of Peace Education.

१०. निरंतर शिक्षण म्हणजे काय? निरंतर शिक्षणाची गरज, महत्व आणि उद्दिष्टे लिहा.

What is mean by continuous Education ? Write about need, importance and objective of continuous Education.

११. वंचित घटक म्हणजे काय ? वंचीताच्या शैक्षणिक समस्या व त्यावरील उपाय लिहा.

What is meant by deprived class ? Write the Educational problems and its remedies about it.

१२. जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाचे भारतीय शिक्षणावर झालेले सकारात्मक व नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा.

What is Globalization ? Explain the positive and negative effects of Globalization on Indian Education.

१३. जागतिकीकरण, उदारीकरण आणि खाजगीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा.

Explain the concept of Globalization, Liberalization and Privatization.

१४. आंतरराष्ट्रीय सामंजस्य म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीयत्वाची भावना रुजवण्यासाठी तुम्ही शालेय स्तरावर कोणते उपक्रम राबवाल ?

What is International understanding ? Which activities will you do in your School for International understanding ?

१५. निरंतर शिक्षण आणि वंचितांचे शिक्षणाची गरज व महत्व स्पष्ट

Explain continuous and deprived class Education with need and importance.

१६. खाजगीकरण व जागतिकीकरणाच्या आव्हानाला तोंड देण्यासाठी सध्याच्या शिक्षणामध्ये तुम्ही कोणते बदल सुचवाल.

What will you suggest to face the challenges of privatization and globalization in Education system.

१७. सामाजिकीकरण म्हणजे काय ? सामाजिकीकरणामध्ये कुटुंबाची व शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

What is Socialization ? Explain the role of family and Education in Socialization.

Dr. Vidya Shivajirao Bhosale

Kasturbai college of Education, Solapur

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur

**Question Bank
Program: M. Ed.**

Semester: II

Subject: Curriculum studies

Question 01: Answer the following questions in brief. (05 Mark)

प्रश्न एक: खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाच गुण)

1. What is meant by curriculum?
अभ्यासक्रम म्हणजे काय?
2. Explain the concept of Curriculum.
अभ्यासक्रमाची संकल्पना स्पष्ट करा.
3. State components of Curriculum.
अभ्यासक्रमाचे घटक सांगा.
4. State ideological basis of Curriculum.
अभ्यासक्रमाचा आदर्शवादी मी आधार सांगा.
5. State philosophical bases of Curriculum.
अभ्यासक्रमाचे तात्विक आधार सांगा.
6. State determinants of Curriculum.
अभ्यासक्रमाचे निर्धारक सांगा.
7. State Learner centered curriculum approach.
अध्ययनार्थी केंद्रीत अभ्यासक्रम दृष्टिकोन सांगा.
8. State Subject centered curriculum approach.
विषय केंद्रीत अभ्यासक्रम दृष्टिकोन सांगा.
9. Explain Community Centered curriculum approach.
समुदाय केंद्रीत अभ्यासक्रमाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
10. State psychological basis of humanistic Curriculum.
मानवतावादी अभ्यासक्रमाचा मानसशास्त्रीय आधार सांगा.
11. What is meant by the core curriculum approach?
गाभाभूत अभ्यासक्रम दृष्टिकोन म्हणजे काय?
12. What is meant by centralised curriculum?
केंद्रीकृत अभ्यासक्रम म्हणजे काय?
13. Explain the concept of decentralized Curriculum.
विकेंद्रित अभ्यासक्रमाची संकल्पना स्पष्ट करा.
14. Explain the difference between centralized and decentralised curriculum.
केंद्रीकृत आणि विकेंद्रित अभ्यासक्रमातील फरक स्पष्ट करा.
15. What is meant by learning experiences?
अध्ययन अनुभव म्हणजे काय?
16. Explain the concept of integrated learning experiences.
एकात्मिक अध्ययन अनुभवांची संकल्पना स्पष्ट करा.
17. State principles for developing learning experiences.

अध्ययन अनुभव विकसित करण्यासाठीची तत्वे सांगा.

18. State criteria for developing learning experiences.

अध्ययन अनुभव विकसित करण्यासाठी निकष सांगा.

19. State meaning of interdisciplinary learning experiences.

आंतरविद्याशाखीय शिक्षण अनुभवांचा अर्थ सांगा.

20. State problem of Curriculum load.

अभ्यासक्रमाच्या लोडची समस्या सांगा.

Question 02: Answer the following questions. (15 Marks)

प्रश्न दोन: खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (पंधरा गुण)

1. Explain the concept and components of Curriculum.

अभ्यासक्रमाची संकल्पना आणि घटक स्पष्ट करा.

2. State the meaning of Curriculum. explain the Determinants of Curriculum.

अभ्यासक्रमाचा अर्थ सांगा. अभ्यासक्रमाचे निर्धारक स्पष्ट करा.

3. Explain various theories of Curriculum.

अभ्यासक्रमाचे विविध सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. What is meant by curriculum? Explain philosophical and ideological basis of Curriculum.

अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रमाचा तात्विक आणि वैचारिक आधार स्पष्ट करा.

5. What is meant by approach to Curriculum Development? explain subject and learner centered curriculum approach.

अभ्यासक्रम विकासाचा दृष्टिकोन म्हणजे काय? विषय आणि विद्यार्थी केंद्रीत अभ्यासक्रमाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

6. State the meaning of approach to curriculum development. Explain the core and community centered approach.

अभ्यासक्रम विकासाच्या दृष्टिकोनाचा अर्थ सांगा. गाभाभूत आणि समुदाय केंद्रीत दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

7. Explain Characteristics, purpose and role of teacher in humanistic curriculum.

मानवतावादी अभ्यासक्रमातील शिक्षकांची वैशिष्ट्ये, उद्देश आणि भूमिका स्पष्ट करा.

8. Explain characteristics, purpose and role of teacher in social reconstructionist curriculum.

सामाजिक पुनर्रचनावादी अभ्यासक्रमातील शिक्षकांची वैशिष्ट्ये, उद्देश आणि भूमिका स्पष्ट करा.

9. What is meant by models of Curriculum development? Explain Tailors and Hilda Taba's model of Curriculum development.

अभ्यासक्रम विकासाचे प्रतिमान म्हणजे काय? टेलर्स आणि हिल्डा ताबाचे अभ्यासक्रम विकासाचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

10. Explain vocational/ training model of Curriculum development.

अभ्यासक्रम विकासाचे व्यावसायिक/प्रशिक्षण प्रतिमान स्पष्ट करा.

11. Explain Need assessment and futuristic model of Curriculum development.

अभ्यासक्रम विकासाचे मूल्यमापन आणि भविष्यकालीन प्रतिमान स्पष्ट करा.

12. State the meaning of models of Curriculum development. Explain whills & Bondi and Nicholas & Nicholas model of Curriculum development.

अभ्यासक्रम विकास प्रति मानाचा अर्थ सांगा. अभ्यासक्रम विकासाचे विल्स व बॉडे आणि निकोलस आणि निकोलस प्रतिमान स्पष्ट करा.

13. What is meant by learning experiences? Explain principles and criteria for learning experiences.

अध्ययन अनुभव म्हणजे काय? अध्ययन अनुभवांसाठी तत्वे आणि निकष स्पष्ट करा.

14. State meaning of learning experiences. explain points to be considered while selecting learning experiences.

अध्ययन अनुभवांचा अर्थ सांगा. अध्ययन अनुभव निवडताना विचारात घ्यायचे मुद्दे स्पष्ट करा.

15. Explain the concept of Designing Integrated and interdisciplinary learning experiences.

डिझाईनिंग एकात्मिक आणि आंतरविद्याशाखीय अध्ययन अनुभवांची संकल्पना स्पष्ट करा.

Question 03: Write short note (05 Marks)

प्रश्न 3: टिपा लिहा. (पाच गुण)

1. Integration of learning experiences

अध्ययन अनुभवांचे एकत्रीकरण

2. Principles for for learning experiences

अध्ययन अनुभवांसाठी तत्वे

3. Criteria for learning experiences

अध्ययन अनुभव निकष

4. Whills and Bondi model of Curriculum development

अभ्यासक्रम विकासाचे विल्स आणि बॉडी यांचे प्रतिमान

5. Nicholas and Nicholas model of Curriculum development

निकोलस आणि निकोलस अभ्यासक्रम विकास प्रतिमान

6. Taylor's model of Curriculum development

अभ्यासक्रम विकासाचे टेलरचे प्रतिमान

7. Subject centered curriculum approach

विषय केंद्रीत अभ्यासक्रम दृष्टिकोन

8. Learner centered curriculum approach

अध्ययनार्थी केंद्रीत अभ्यासक्रमाचा दृष्टिकोन

9. Core curriculum approach

गाभाभूत अभ्यासक्रम दृष्टिकोन

10. Humanistic curriculum approach

मानवतावादी अभ्यासक्रम दृष्टिकोन

11. Futuristic model of Curriculum development

अभ्यासक्रम विकासाचे भविष्यवादी प्रतिमान

12. Need assessment model of Curriculum development

अभ्यासक्रम विकासाचे मूल्यांकन प्रतिमान

13. Concept of Curriculum

अभ्यासक्रमाची संकल्पना

14. Components of Curriculum

अभ्यासक्रमाचे घटक

15. Determinants of Curriculum

अभ्यासक्रमाचे निर्धारक

16. Meaning of centralized Curriculum

केंद्रीकृत अभ्यासक्रमाचा अर्थ

17. Difference between centralised and decentralized curriculum

केंद्रीकृत आणि विकेंद्रित अभ्यासक्रमातील फरक

18. Problem of Curriculum load

अभ्यासक्रम लोडची समस्या

19. Diversity among teachers in their competence

शिक्षकांमध्ये त्यांच्या क्षमतेमध्ये विविधता

20. Characteristics of Social Reconstructivist curriculum

सामाजिक पुनर्रचनावादी अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये

21. Psychological basis of humanistic curriculum

मानवतावादी अभ्यासक्रमाचा मानसशास्त्रीय आधार

22. Interdisciplinary learning experiences

आंतरविद्याशाखीय अध्ययन अनुभव

23. Hilda taba model of Curriculum development

अभ्यासक्रम विकासाचे हिल्डा टॅबा प्रतिमान

24. Selection of learning experiences

अध्ययन अनुभवांची निवड

25. Meaning of training model

प्रशिक्षण प्रतिमानाचा अर्थ

Punyashlok Ahilyabai Holkar Solapur
University Solapur
M.Ed. Semester -II

Sub- Teacher Education -I

=====

Five marks questions

1. सद्यपरिस्थितीत शिक्षणात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा

Explain the role of teacher in contemporary education.

2. सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाची संकल्पना सांगा

State the meaning of Pre-Service Teacher Education

3. भारतातील सध्याच्या शिक्षक शिक्षणातील रचना स्पष्ट करा

Explain the current structure of Teacher Education in India.

4. शिक्षक शिक्षणाचा मूलभूत घटक स्पष्ट करा
Explain the basic components in
Teacher Education.

5. शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमातील आंतरवासिता चे
महत्व सांगा

State the weightage of Internship in
Teacher Education Programme

6. भारतातील सेवांतर्गत शिक्षण शिक्षणाचे विविध
मार्ग सांगा

State the Modes of In-service teacher
Education in india.

7. आंध्रा कोसी आणि त्याची तत्वे स्पष्ट करा
Explain the Concept of Andragogy and
it's Principal.

8. चांगल्या शिक्षकाचे भूमिका आणि गुणवैशिष्ट्ये
स्पष्ट करा

What is the roles and characteristics of a good teacher?

9. शालेय आंतरवासिता समाजसेवेचे महत्त्व सांगा
State the importance of Social Service in school internship

10. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाची उद्दिष्टे कोणती आहेत

Which are the objectives of In service Teacher Education?

11. शिक्षकांचे भाषांतर उपक्रम स्पष्ट करा

Explain the transactional approaches of In Teacher Education.

12. शिक्षक शिक्षणातील प्रस्तावना चे महत्त्व

Write the importance of feedback in Teacher Education.

13. व्यवसायिक विकास म्हणजे काय

What is mean by professional development ?

14. सेमिनार आणि कार्यशाळा या संकल्पना सांगा

State the concept of Seminar and Workshop

15. शिक्षक शिक्षणाच्या विविध वाहिन्यांचे महत्त्व लिहा

Write the Importance of Teacher Education Agencies ?

16. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा

Explain the concept of in service Teacher Education

17. चांगल्या शिक्षणासाठी आवश्यक असणारे गुणवैशिष्ट्ये सांगा

What qualities are essential for good Teacher Educator?

18. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील अनुदान
संदर्भातल्या अडचणी स्पष्ट करा

Explain the budget regarding problems
in in-service teacher education.

19. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील शिक्षकाने येणारे
सर्वसाधारण समस्या लिहा

Write the common problems faced by in-
service teachers in training.

20. एम सी टी ची कार्य लिहा Write the
function of N.C.T.E.

21. शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमातील सूक्ष्म अध्यापनाचे
महत्त्व सांगा

Write the importance of microteaching
in Teacher Education.

22. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील प्रत्याभरण याचे
महत्त्व लिहा

Write the importance of feedback for in
service teacher education.

23. शिक्षकांचे भूमिकांनी कार्य सांगा State the
Teachers role and functions.

24. एन सी आर टी चे कार्य स्पष्ट करा

Explain the Function of NCERT

25. शिक्षक शिक्षणासाठी एन.सी.ई.आर.टी.चे योगदान स्पष्ट करा

Explain the contribution of NCERT for Teacher Education

26. शिक्षणातील विशेष अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करा
Explain the importance of Specialization course in T.E.

27. शिक्षक शिक्षणातील फेस टू फेस मॉडेल स्पष्ट करा

Explain the Face to Face model in teacher education.

28. तरुण मुलांसाठी अध्यापनशास्त्र ची तत्वे
Write the Principles of Andragogy.

29. दुरुस्त शिक्षणातील कास्केड मॉडेल स्पष्ट करा

Explain the Cascade model in Distance learning.

30. कॉन्फरन्स ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा Explain the objectives of Conference?

31. उद्बोधन कार्याची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा
Write the need and importance of Orientation programme

32 . शिक्षक शिक्षणातील कमी कालावधीच्या कोर्स ची गरज लिहा
Write the need of Short term courses in Teacher Education.

33. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाची गरज लिहा
Write the need of in-service Teacher Education

34. शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासातील घटक

सांगा

Write the components in Professional Development of teacher

35. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाचे मुख्य उद्देश स्पष्ट करा

Explain the purpose of in-service teacher education.

36. शिक्षक शिक्षकांचे गुणवैशिष्ट्ये लिहा

Write the Characteristics of Teacher Educator.

37. सेवा पूर्व व सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील फरक लिहा

Write the difference between in-service and Pre - service Teacher Education.

38. शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासासाठी विविध उपक्रम सुचवा

Suggest the activities for Professional development of Teacher

39. संघटनात्मक संस्कृती ही संकल्पना स्पष्ट करा
Explain the meaning of Organizational Culture.

40. प्रभावी शिक्षक ही संकल्पना
The concept of Effective teacher

15 Marks questions

1. शिक्षक शिक्षणातील शालेय स्तरावरील प्रात्यक्षिके नंतर व त्यांची व्याप्ती सुधारणा स्पष्ट करा सोदाहरण
Explain the scope of school based practicals and internship in teacher education program with suitable examples

2. प्रभावी सेवा अंतर्गत शिक्षक शिक्षणाची

गुणवैशिष्ट्ये आणि त्यांच्यातील क्षमता स्पष्ट करा

Explain the qualities and characteristics of an effective in service teacher educator

3. सेवापूर्व शिक्षण शिक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करून सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा

State the concept of Pre -service teacher education and explain the nature and scope of Pre service teacher education

4. सेवा पूर्व व सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील रचना या विषयी सविस्तर चर्चा करा

Explain the details about the structure of in service and pre - service teacher education.

5. सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणातील विविध अडचणी व

समस्यांची चर्चा करा

Explain the issues and problems to organise inservice teacher education program

6. शिक्षकाच्या सातत्यपूर्ण व्यावसायिक विकास याची गरज व संकल्पना इत्यादी ची चर्चा करून व्यावसायिक विकासाची क्षेत्र स्पष्ट करा

Discuss the concept and need of continuing professional development of a teacher and explain the areas of professional development of a teacher

7. शिक्षक शिक्षणाचे विविध मार्ग किती आहेत स्पष्ट करून त्याची प्रक्रिया सविस्तर सांगा

How many modes of teacher education program? explain its procedure in detail

8. सेवापूर्व शिक्षण शिक्षण कार्यक्रमातील शालेय आंतरवासिता मधील विविध उपक्रम आणि

अनुभवाची गरज स्पष्ट करा

Explain the importance of activities and experiences in the School internship in pre service teacher education program internship.

9. एन सी टी ई च्या मते सेवापूर्व सेवांतर्गत शिक्षण शिक्षण कार्यक्रमाचे ध्येय आणि उद्दिष्टे लिहा

Write the aim and objectives of in and pre service Teacher Education program according to NCTE.

10. शालेय आंतरवासिता कार्यक्रमातील निरीक्षण आणि प्रत्याभरण याची गरज लिहा

Write the need and importance of observation and feedback in school internship program .

11. भारतीय शिक्षण शिक्षण कार्यक्रमचा ऐतिहासिक आढावा लिहा

Write the historical background of teacher education program in India.

12. शिक्षक शिक्षण कार्यक्रमातील शिक्षक शिक्षकाचे विविध भूमिका स्पष्ट करा

Explain the multiple role of Teacher Educator In Teacher Education programme

13. शिक्षक शिक्षण अभ्यासक्रमातील मूलभूत विषय विशेष विषय आणि अध्यापन शास्त्र या विषयी चर्चा करा

Discuss about Foundation courses , subject specialization , and pedagogy in Teacher Education Programme.

14. भारतातील सध्याच्या प्रचलित सेवा- पूर्व व सेवांतर्गत शिक्षक शिक्षणाच्या अभ्यासक्रमातील विविध समस्या स्पष्ट करा

Explain the various problems of existing pre-service and in-service Teacher Education programme in india.

15. सध्याच्या प्रचलित शिक्षक शिक्षणात तंत्रज्ञान नाची बदलती भूमिका स्पष्ट करा.

Explain the Changing Role of Technology in existing Teacher Education Programme.

PunyaShlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.

M.Ed Second Year, Sem-IV

Psychological foundation of Education

Question Bank

- Q.1 Explain the Gestalt theories in details. 15 Marks
गेस्टॉल्टचा सिध्दांत सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q.2 What do you mean by motivation & write its importance.
प्रेरणा म्हणजे काय. त्याचे महत्व लिहा.
- Q.3 Explain the cognitive theories in details.
बौधनिक सिध्दांत सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q.4 State the concept of disabled children & write characteristics this children.
अक्षम बालकाची संकल्पना सांगून त्याची वैशिष्टे लिहा.
- Q.5 Explain the characteristic of gifted children.
प्रतिभावान बालकाची वैशिष्टे विशद करा.
- Q.6 State the concept of group & write types of groups.
समुहाची संकल्पना सांगून समुहाचे प्रकार लिहा.
- Q.7 Explain the problem solving techniques in details.
समस्या निराकरण तंत्र सविस्तर स्पष्ट करा.

Q.8 Discine the questionnaires techniques in details.

प्रश्नावली तंत्राचे सविस्तर वर्णन करा.

Q.9 Explain the factors related to motivation.

प्रेरणेशी संबंधित घटक स्पष्ट करा.

Q.10 Explain difference between gifted children & disabled. Children.

प्रतिभावान बालक आणि सक्षम बालक यातील फरक स्पष्ट करा..

Q.11 Explain the details groups characteristics.

समुहाची वैशिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

Q.12 Different techniques to study group observation.

समुह निरीक्षणाची वेगवेगळी तंत्र सांगा.

Q.13 Details information of cumulative record technique.

संचयी नोंदीची सविस्तर माहिती द्या.

Q.14 What is the role of heredity in individual differences.

व्यक्तीभेदात अनुवंशाची भूमिका काय ते सांगा.

Q.15 Explain the role of Teacher in humanities school of psychology.

मानसशास्त्रीय मानवतावादी संप्रदायात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

Q.16 Discribe the properties of groups.

समुहाच्या गुणधर्माचे वर्णन करा.

Q.17 State motivation in the context of learning.

अध्ययन संदर्भिय प्रेरणा सांगा.

Q.18 What is meant by school of psychology. Explain humanities of psychology.

मानसशास्त्रीय संप्रदाय महणजे काय? मानववादी मानसशास्त्रीय संप्रदाय स्पष्ट करा.

Q.19 Explain Historical View of Vedic school of psychology.

वैदिक मानसशास्त्रीय संप्रदायाचे ऐतिहासिक अवलोकन स्पष्ट करा.

Q.20 Explain the role of teacher in cognitive school of Psychology.

बोधात्मक मानसशास्त्रीय संप्रदायातील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

Q.1 State the Historical view of Psychology.

5 Mark

मानसशास्त्राचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन सांगा.

Q.2 Describe the details information of vadic school.

वैदिक संप्रदाय सविस्तर माहिती वर्णन करा.

Q.3 State the importance of Gestalt theories.

गेस्टॉल्ट सिध्दांताचे महत्व सांगा.

Q.4 Write the information of cognitive theories.

बोधनिक सिध्दांताची माहिती लिहा.

Q.5 State the concept of motivation.

प्रेरणेची संकल्पना सांगा.

Q.6 State the meaning of motivation with suitable example.

प्रेरणेचा अर्थ सांगून योग्य ती उदाहरणे द्या.

- Q.7 Explain the motivation theories.
प्रेरणेचे सिध्दांत विशद करा.
- Q.8 which emotional factor related to motivation.
प्रेरणेचे भावनिक घटक कोणते.
- Q.9 State social factor related to motivation
प्रेरणेचे सामाजिक घटक सांगा.
- Q.10 State the concept of individual differences.
व्यक्तीभेद संकल्पना सांगा.
- Q.11 Role of environment in individual differences.
व्यक्तीभेदामध्ये वातावरणाची भूमिका.
- Q.12 State the class room in struction.
वर्ग अनुदेशन संकल्पना स्पष्ट करा.
- Q.13 Explain the educational programmes.
शैक्षणिक उपकमाची माहिती विशद करा.
- Q.14 State the concept of gifted children.
प्रतिभावान बालक संकल्पना सांगा.
- Q.15 State the concept of disabled children.
अक्षम बालक संकल्पना सांगा.
- Q.16 Explain the concept of group
समुह संघर्ष ही संकल्पना स्पष्ट करा

Q.17 State the importance of individual differences.

व्यक्तीभेदाचे महत्व सांगा.

Q.18 State the correct definition of groups.

समुहाची योग्य व्याख्या सांगा.

Q.19 Explain the concept of Group in teraction.

समुह आंतरक्रिया संकल्पना सांगा

Q.20 Explain the classroom as a group.

वर्ग हा एक समुह आहे स्पष्ट करा.

Q.1 Questionnaires Techniques.

4 Mark

प्रश्नावली तंत्र

Q.2 Cumulative Record Techniques.

संचयी नोंदी तंत्र.

Q.3 State the problem solving Techniques various steps.

समस्या निराकरण तंत्राच्या विविध पायऱ्या सांगा.

Q.4 State types of group.

समुहाचे प्रकार सांगा.

Q.5 Slow learner Concept.

सावकाश अध्ययन करणारा अध्ययनार्थी.

Q.6 Individual differences measurement.

व्यक्तीभेदाचे मापन/ मोजमाप

Q.7 Classroom ethics.

वर्गातील नैतिकता.

Q.8 State the concept of Group process.

समुहाची पक्रिया संकल्पना सांगा.

Q.9 Explain the group structure.

समुहाची रचना सांगा.

Q.10 Explain the Group of common goals.

समुहाची एकत्रित ध्येये सांगा.

Q.11 Concept of Standardization of norms.

प्रमाणीकरणाचे नियम संकल्पना सांगा.

Q.12 State definition of exceptional children.

अपवादात्मक मुले व्याख्या लिहा.

Q.13 Write names of three types of groups.

समुहाच्या तीन प्रकाराची नावे लिहा.

Q.14 State the concept of Sociometric techniques.

समाजमिती तंत्र संकल्पना सांगा.

Q.15 What is meant by group dynamics.

समुह गतीशिलता म्हणजे काय ते सांगा .

Q.21 State the different techniques to study group.

समुह अभ्यासाची वेगवेगळी तंत्र सांगा

Punyashlok Ahilyabai Holkar Solapur
University Solapur

M.Ed. Semester -IV - Question Bank

=====

Sub- Educational Planning

≠=====

5 Marks Questions

1. What is meant by Educational planning?

शैक्षणिक नियोजन म्हणजे काय

2. State the meaning of Microlevel

Educational Planning

सूक्ष्म स्तर शैक्षणिक नियोजन म्हणजे काय ते सांगा

3. Why Educational planning is needed?

शैक्षणिक नियोजनाची आवश्यकता का आहे ?

4.Explain the Social Demand approach.

सामाजिक मागणी उपागम स्पष्ट करा

5.Explain the historical background of Five year plan.

पंचवार्षिक योजनेचे ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा

6. State the Provisions in the 11th Five Year Plan for education

11 व्या पंचवार्षिक योजनेचे शिक्षण शिक्षण विषयक तरतुदी सांगा

7.What is mean by institutional planning संस्थानिहाय नियोजन म्हणजे काय?

8.State the nature of Educational planning?

शैक्षणिक नियोजनाचे स्वरूप सांगा

9.Explain the process of micro level institutional planning

संस्थानिहाय नियोजनाचे सूक्ष्म तर नियोजन स्पष्ट करा

10.Explain the principle of Education planning

शैक्षणिक नियोजनाची तत्वे स्पष्ट करा

11.State the methods of Educational planning.

शैक्षणिक नियोजनाच्या पद्धती स्पष्ट करा

12.Explain the macro level educational planning.

शैक्षणिक नियोजनाचे स्थूल नियोजन स्पष्ट करा

13.District level Educational planning

जिल्हास्तरीय शैक्षणिक नियोजन .

14.Explain the problems in district level planning.

जिल्हास्तरीय नियोजनातील समस्या स्पष्ट करा

15.Explain the role of Educational planning

शैक्षणिक नियोजनाची भूमिका स्पष्ट करा

16.Write the merit of five year plan
पंचवार्षिक योजनेचे गुण लिहा

17.Write the demerit of five year plan
पंचवर्षीय योजनेचे दोष लिहा

18.Explain the state Education policy
राज्य शैक्षणिक धोरण स्पष्ट करा

19. District Level Educational Planning

जिल्हास्तरीय शैक्षणिक नियोजन

20. What is mean by institutional Planning ?

संस्था नियोजन म्हणजे काय?

15 Marks Question

1. Write the various approaches to Educational planning

शैक्षणिक नियोजनाचे विविध उपागमे लिहा.

2. शैक्षणिक योजना चे प्रकार स्पष्ट करून संस्था नियोजनाचे महत्त्व लिहा.

Explain the types of Educational Planning and write the importance of institutional planning.

3. Explain the 11th Five Year Plans priorities for Education

अकराव्या वित्त आयोग या मध्ये शैक्षणिक प्राधान्य क्रमाची चर्चा करा

4. Explain the Five Year Plan in India and state the main features of Five year plan.

भारतातील पंचवार्षिक योजना स्पष्ट करा आणि आणि पंचवार्षिक योजनेचे मुख्य वैशिष्ट्य सांगा

5. Write in detail the structure and function of 'DIET'.

'डायट'ची रचना आणि कार्य सविस्तर लिहा

6. SCERT ची कार्ये स्पष्ट करा आणि शैक्षणिक नियोजनात SCERT चे योगदान स्पष्ट करा.

State the function of SCERT and explain contribution of SCERT for the Educational Planning

7. शैक्षणिक नियोजनाचे मुख्य वैशिष्ट्ये सांगून गरज आणि महत्व लिहा.

Write the need ,importance and main features of Educational Planning

8. बहुस्तरीय नियोजन म्हणजे काय? नियोजनाच्या संदर्भानुसार भारतातील विकेंद्रीकरणाचे तत्व स्पष्ट करा.

What is mean by multi level planning explain the principle of decentralization in India with reference to planning

9. सूक्ष्मस्तर नियोजनाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करून योग्य उदारणाच्या साहाय्याने सूक्ष्म स्तरावरील नियोजनाचे महत्व स्पष्ट करा.

Explain the objective of micro level planning and explain the importance of micro levelplanning with proper example

10. अनुदानाची ऐतिहासिक पाश्चभूमी लिहा आणि अनुदानाची तत्वे स्पष्ट करा

Write the historical background of grant in aid and explain its principles

11. पंचवार्षिक योजनेमध्ये शिक्षणासाठी विशेष संदर्भात वित्त व्यवस्थेची तरतूद स्पष्ट करा.

Explain the provision of fund in the five plan with special reference to Education

12. शैक्षणिक नियोजनाचे विविध मार्ग सांगून कोणत्याही एका मार्गाचे सविस्तर वर्णन करा.

Various ways of Educational planning and write in detail about one way.

13. उपलब्ध साधन सामग्री आणि शैक्षणिक समस्या यांचा सह संबंध स्पष्ट करा.

Explain the co-relation between

Educational problems and availability of resources.

14. CIEMAT चे मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करून कार्ये आणि रचना सविस्तर सांगा

Explain the main features of CIEMAT and explain in detail its function and structure?

15. 'प्रत्येक संस्थेला संस्थात्मक नियोजनाची आवश्यकता असते' समर्थन करा.

Why institutional planning is essential for every institution justify

टिपा लिहा. 4 मार्क्स

1. पंचवार्षिक योजनेचे दोष

Demerit of five year plan

2. मनुष्यबळ विकास उपागम

Manpower development approach

3.एन. यू. ई. पी.ए.
NUEPA

4.एन.सि. ई. आर.टी. ची रचना
Structure of NCERT

5.नियोजनाची तंत्रे
Technique of planning

6.गुंतवणूक परतावा उपागम
Investment rerturn approach

7.प्राथमिक शिक्षणाच्या SCERT ची भूमिका
Role of SCERT in Primary Education

8.संस्थात्मक नियोजनाचे महत्व
Importance of institutional planning

9.जिल्हास्तरीय शैक्षणिक नियोजन

District level Educational Planning

10.नियोजनाचे पद्धती

Methods of planning

11.SIEMAT ची भूमिका

Role of S I E MAT

12.पंचवार्षिक योजनेचे महत्व

Importance of five year plan

13.सूक्ष्म नियोजन

Micro planning

14.पहिल्या पंचवार्षिक योजनेची वैशिष्ट्ये

Characteristics of first five year plan

15.स्थानिक पातळीवरिल नियोजन

Local level planning

=====

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur

M.Ed. II Year Semester IV

Subject: D-02 II -Educational Management.

Question Bank

Q.1 Answer the following questions.(15 Marks)

- 1) Explain meaning and types of Organizational Structure.
संघटनात्मक संरचनेचा अर्थ व प्रकार स्पष्ट करा.
- 2) What is mean by leadership? Explain the importance of leadership for organizational development.
नेतृत्व म्हणजे काय ?संघटनेच्या विकासामध्ये नेतृत्वाचे महत्व स्पष्ट करा.
- 3) Explain in detail “School as a social organization”.
“शाळा एक सामाजिक संघटना”हे सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- 4) Explain components of performance management in school with its importance.
शालेय कार्यमनातील व्यवस्थापनाचे विविध घटक महत्वासहित स्पष्ट करा.
- 5) How will you appraise teachers performance?
शिक्षकांच्या कामगिरी चे मूल्यमापन तुम्ही कसे कराल ?
- 6) What is meant by scientific principles of management ? Explain PERT,CPM,PPBS.
व्यवस्थापनाची वैज्ञानिक तत्त्वे म्हणजे काय? PERT,CPM,PPBS स्पष्ट करा.

7) State the Characteristics of Resource in Education and explain types of resources.

शैक्षणिक संसाधनाची वैशिष्ट्ये सांगून शैक्षणिक संसाधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

8) State the need of resources. How do you maintain and utilize the resources.
शैक्षणिक संसाधनाची गरज सांगा. विविध संसाधनाचे उपयोग व देखभाल कशी कराल?

9) Explain the human relationship in school management .State the involvement of teachers and students in the management of school.
शालेय व्यवस्थापनात मानवी संबंधाचे महत्व स्पष्ट करून शालेय व्यवस्थापनात शिक्षक व विद्यार्थी यांचा सहभाग कसा घेता येईल ते लिहा.

10) What is educational resources? Explain the role of central, state and local Government in resources.
शैक्षणिक संसाधने म्हणजे काय ? शैक्षणिक संसाधनात केंद्र, राज्य व स्थानिक सरकारची भूमिका स्पष्ट करा .

11) Explain in detail financial planning and control in school.
शाळामधील आर्थिक नियोजन व नियंत्रण सविस्तर स्पष्ट करा.

12) State the meaning and nature of educational resources. Explain quality assurance in material and human resources.
शैक्षणिक संसाधनाचे अर्थ व स्वरूप सांगून भौतिक व मानवी संसाधनाची गुणवत्ता हमी स्पष्ट करा.

13) What is meant by management skill? Explain in detail Meeting skill.
व्यवस्थापकीय कौशल्ये म्हणजे काय ? सभा कौशल्याचे सविस्तर वर्णन करा.

14) Explain different types of management skill .

व्यवस्थापकीय कौशल्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

15) State the meaning of management skill. Explain team building skill in detail and state the importance of team building skill in school management.

व्यवस्थापकीय कौशल्याचा अर्थ सांगून संघ बांधणी कौशल्याचे सविस्तर वर्णन करा व शालेय व्यवस्थापनात संघ बांधणी कौशल्याचे महत्व सांगा.

Q.2 Answer the following questions / Short Notes (5 Marks)

1) Explain School as a Social Organization

शाळा ही एक सामाजिक संघटना स्पष्ट करा.

2) Explain the concept of organizational structure

संघटनात्मक संरचनेची संकल्पना स्पष्ट करा.

3) Explain types of Organizational Structure.

संघटनात्मक संरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.

4) Total Quality Management

संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन.

5) Learning Organizations

अध्ययन संघटना

6) Explain the Concept of leadership

नेतृत्वाची संकल्पना

7) Importance of Leadership

नेतृत्वाचे महत्व

8) School improvement and Reforms

शालेय सुधारणा आणि पुर्नरचना

- 9) State the Components of Performance Management in Schools.
शालेय कामगिरी व्यवस्थापनेचे घटक
- 10) Monitoring School Performance
शालेय कामगिरी देखरेख
- 11) Performance Appraisal of Teachers.
शिक्षकांचे कार्यमान मुल्यांकन
- 12) State the Scientific Principles of management
व्यवस्थापनाची वैज्ञानिक तत्वे
- 13) Concept of PERT
PERT ची संकल्पना
- 14) Concept of CPM
CPM ची संकल्पना
- 15) Concept of PPBS
PPBS ची संकल्पना
- 16) Financial management of educational institutions.
शैक्षणिक संस्थांमधील वितीय व्यवस्थापन
- 17) Characteristics of Resource in Education
शैक्षणिक संसाधनाची वैशिष्ट्ये .
- 18) State the Need for Resource Management in Education.
शैक्षणिक संसाधनाची गरज सांगा .
- 19) Material Resources.
भौतिक संसाधने

- 20) Human Resources
मानवी संसाधने
- 21) Financial Resources in school
शाळेतील आर्थिक स्त्रोत
- 22) Utilization and Maintenance of Resources
संसाधनाची उपयुक्तता व देखभाल
- 23) Role of State Governments in Resource
शैक्षणिक संसाधनात राज्यसरकारची भूमिका .
- 24) Role of Central Governments in Resource
शैक्षणिक संसाधनात केंद्र सरकारची भूमिका.
- 25) Role of Local Governments in Resource
शैक्षणिक संसाधनात स्थानिक सरकारची भूमिका .
- 26) Explain Quality Assurance in Material Resources
भौतिक संसाधनाची गुणवत्ता हमी स्पष्ट करा.
- 27) Explain Quality Assurance in human Resources
मानवी संसाधनाची गुणवत्ता हमी स्पष्ट करा.
- 28) Need of evaluation in resource management.
संसाधन व्यवस्थापनामध्ये मुल्यामापनाची गरज.
- 29) Financial Planning in school
शाळेतील वित्तीय नियोजन
- 30) Meeting skill
सभा कौशल्य

- 31) Time Management skill
वेळ व्यवस्थापन कौशल्य
- 32) Presentation skill
सादरीकरण कौशल्य
- 33) Team Building skill
संघ बांधणी कौशल्य
- 34) Handling Conflicts
संघर्ष हाताळणी
- 35) Need of Negotiation
सुसंवादाची गरज

Dr.Pushpanjali Sachin Ingale.

Assistant Professor(M.ED. Section)

Kasturbai College of Education.Solap[ur

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur

Question Bank

Program: M. Ed.

Semester: IV

Subject: Issues in planning, management and financing of education

Question 01: Answer the following questions in brief. (05 Mark)

प्रश्न एक: खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाच गुण)

1. State education in equity in India.
भारतातील समानतेचे शिक्षण सांगा.
2. What is meant by calculating the cost of education?
शिक्षणाचा खर्च मोजण्याचा अर्थ काय आहे?
3. State comprehensive approach of educational planning.
शैक्षणिक नियोजनाचा राज्य व्यापक दृष्टिकोन.
4. Explain the concept of selective approach of educational planning.
शैक्षणिक नियोजनाच्या निवडक दृष्टिकोनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
5. What is meant by educational planning?
शैक्षणिक नियोजन म्हणजे काय?
6. Explain the concept of educational management information system.
शैक्षणिक व्यवस्थापन माहिती प्रणालीची संकल्पना स्पष्ट करा.
7. State the role of school boards.
शाळा मंडळांची भूमिका सांगा.
8. Explain the difference between state and Central School Board.
राज्य आणि केंद्रीय शाळा मंडळातील फरक स्पष्ट करा.
9. What is meant by total quality management?
समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन म्हणजे काय?
10. State the meaning of public school.
सार्वजनिक शाळेचा अर्थ सांगा.
11. State the meaning of private school.
खाजगी शाळेचा अर्थ सांगा.
12. What is meant by monitoring?
निरीक्षण म्हणजे काय?
13. What is meant by supervision?
पर्यवेक्षण म्हणजे काय?
14. What is meant by culture in schools?

शाळांमध्ये संस्कृती म्हणजे काय?

15. State the role of school principal in creating school culture.
शालेय संस्कृती निर्माण करण्यात शाळेच्या मुख्याध्यापकांची भूमिका सांगा.

16. State critical review of educational planning in India.
भारतातील शैक्षणिक नियोजनाचा राज्य गंभीर आढावा.

17. What is mean by group dynamics?
समूह गतिशीलता म्हणजे काय?

18. State the merits of tuition fees.
ट्यूशन फीचे गुण सांगा.

19. State ways of controlling funds.
निधी नियंत्रित करण्याचे राज्य मार्ग.

20. State the additional resources for education.
शिक्षणासाठी अतिरिक्त संसाधने सांगा

Question 02: Answer the following questions. (15 Marks)

प्रश्न दोन: खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (पंधरा गुण)

1. What is meant by educational planning? explain educational planning and exceptional children.
शैक्षणिक नियोजन म्हणजे काय? शैक्षणिक नियोजन आणि अपवादात्मक मुलांना समजावून सांगा.

2. Explain comprehensive approach versus selective approach of educational planning.
शैक्षणिक नियोजनाचा सर्वसमावेशक दृष्टिकोन विरुद्ध निवडक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

3. Explain Public Sector versus private sector of educational planning.
शैक्षणिक नियोजनाचे सार्वजनिक क्षेत्र विरुद्ध खाजगी क्षेत्र स्पष्ट करा.

4. Explain concept, and issues of educational management information system.
शैक्षणिक व्यवस्थापन माहिती प्रणालीची संकल्पना आणि समस्या स्पष्ट करा.

5. Explain the concept of Total Quality Management at school level.
शालेय स्तरावर समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

6. Explain the importance of monitoring and supervision in school education.
शालेय शिक्षणात देखरेख आणि पर्यवेक्षणाचे महत्त्व समजावून सांगा.

7. Explain the concept of organizational behavior and organizational effectiveness.
संस्थात्मक वर्तन आणि संस्थात्मक परिणामकारकता या संकल्पना स्पष्ट करा.

8. explain the various factors influencing organisational culture in schools.
शाळांमधील संघटनात्मक संस्कृतीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

9. Explain critical review of educational planning in India.

भारतातील शैक्षणिक नियोजनाचा गंभीर आढावा स्पष्ट करा.

10. Explain the concept of intra and interpersonal communication.

इंद्रा आणि परस्पर संवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.

11. What is meant by tuition fee and uniform tuition fee? explain merits and demerits of uniform tuition fees.

ट्यूशन फी आणि एकसमान ट्यूशन फी म्हणजे काय? समान शिक्षण शुल्काचे गुण आणि तोटे स्पष्ट करा.

12. Explain the factors affecting increasing the financial burden on local governments.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांवरील आर्थिक भार वाढण्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

13. Explain grant in aid policy of the state government with special reference to Secondary Education.

माध्यमिक शिक्षणाच्या विशेष संदर्भात राज्य सरकारचे अनुदान धोरण स्पष्ट करा.

14. Explain the role of the mother teacher association and Parent Teacher Association in school education.

शालेय शिक्षणात आई शिक्षक संघटना आणि पालक शिक्षक संघटना यांची भूमिका स्पष्ट करा.

15. What is meant by the School Board? explain the role of CAGE and state board.

शाळा मंडळ म्हणजे काय? CAGE आणि राज्य मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.

Question 03: Write short note (05 Marks)

प्रश्न 3: टिपा लिहा. (पाच गुण)

1. Meaning of Total Quality Management
समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापनाचा अर्थ
2. Concept of interpersonal communication
परस्पर संवादाची संकल्पना
3. Meaning of group dynamics
गुप डायनेमिक्सचा अर्थ
4. Meaning of conflict and stress conflict management
संघर्ष आणि तणाव संघर्ष व्यवस्थापनाचा अर्थ
5. Meaning of organizational culture
संघटनात्मक संस्कृतीचा अर्थ
6. Concept of organizational behavior
संस्थात्मक वर्तनाची संकल्पना
7. Meaning of supervision in school education
शालेय शिक्षणात पर्यवेक्षणाचा अर्थ
8. Role of mother teacher Association
आई शिक्षक संघटनेची भूमिका
9. Role of panel of experts resource persons in school education

शालेय शिक्षणात तज्ञ संसाधन व्यक्तींच्या पॅनेलची भूमिका

10. Education in equity
शिक्षणातील समानता
11. Meaning of organizational effectiveness
संघटनात्मक परिणामकारकतेचा अर्थ
12. Meaning of tuition fees
शिक्षण शुल्काचा अर्थ
13. Ways of controlling funds
निधी नियंत्रित करण्याचे मार्ग
14. Additional financial resources for education
शिक्षणासाठी अतिरिक्त आर्थिक संसाधने
15. Meaning of monitoring in school education
शालेय शिक्षणातील देखरेखीचा अर्थ
16. Exceptional children and educational planning
अपवादात्मक मुले आणि शैक्षणिक नियोजन
17. Meaning of cost of education
शिक्षणाच्या खर्चाचा अर्थ
18. Role of school principal in creating school culture
शालेय संस्कृती निर्माण करण्यात शाळेच्या मुख्याध्यापकांची भूमिका
19. Role of educational legislation in educational management
शैक्षणिक व्यवस्थापनात शैक्षणिक कायद्याची भूमिका
20. School education and child welfare
शालेय शिक्षण आणि बाल कल्याण

Punyshlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, solapur
M.Ed. Second Year
SEM –IV (Specialization Course)
Specialization Area: Environmental Education
Course D- 03
I: Sustainable Development
Questions Bank

Q.no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
1	Write any three dimensions of sustainable development with examples. शाश्वत विकासाच्या कोणतेही तीन पैलू उदाहरणासहित लिहा	
2	Write the innovation activities with example for sustainable development at college level. शाश्वत विकासाच्या कोणतेही तीन पैलू उदाहरणासहित लिहा	
3	Write strategies for sustainable development शाश्वत विकासासाठी कार्यनिती लिहा	
4	Write the meaning and explain the steps of Environmental Impact Assessment. पर्यावरण मूल्यनिर्धारणाचा अर्थ लिहून पायऱ्या स्पष्ट करा	
5	Explain the Principles and importance of Environmental Impact Assessment पर्यावरण मूल्यनिर्धारणाची तत्वे व महत्त्व स्पष्ट करा	
6	Explain the Role of Environmental Education in sustainable development शाश्वत विकासात पर्यावरण शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.	
7	Write in brief the international committees to sustainable development. शाश्वत विकासाच्या आंतरराष्ट्रीय समित्यांची माहिती थोडक्यात लिहा.	
8	What is the importance of sustainable development? Explain the government policies towards sustainable development शाश्वत विकासाचे महत्त्व काय आहे? शाश्वत विकासासंबंधीच्या शासकीय योजना स्पष्ट करा.	
9	Explain the any three environment movements. कोणत्याही तीन पर्यावरण चळवळी स्पष्ट करा.	
10	What is meant by sustainable development? Write the innovations activities for sustainable development. शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासासाठी नवोपक्रमशील उपक्रम लिहा.	

Q.no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
11	Write the meaning, need and scope Environmental Education.
पर्यावरण शिक्षणाचा अर्थ, गरज व व्याप्ती लिहा	
12	Explain the Need of Environmental Education for school teachers and Educators.
पर्यावरण शिक्षणाची शालेय शिक्षक व शिक्षक प्रशिक्षकांसाठी गरज स्पष्ट करा.	
13	Explain environment education teaching methods in secondary level in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील माध्यमिक स्तरावरासाठी पर्यावरण शिक्षणाच्या पध्दती स्पष्ट करा.	
14	Write the objectives and explain the content area of environment education in secondary level in Maharashtra.
महाराष्ट्रातील माध्यमिक स्तरावरासाठी पर्यावरण शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहा आणि आशय क्षेत्रे स्पष्ट करा.	
15	Write the importance of sustainable development and explain the recommendations of sustainable development commission
शाश्वत विकासाचे महत्व लिहा आणि शाश्वत विकास आयोगाच्या शिफारशी लिहा	
16	Explain the concept, need and importance of conservation of Natural Recourses
नैसर्गिक संसाधन संवर्धन संकल्पना, गरज व महत्व स्पष्ट करा.	
17	Explain the ways of conservation of Natural Resources
नैसर्गिक संसाधन संवर्धनचे मार्ग स्पष्ट करा.	
18	Explain the role of Environment Movement in Environment Conservation.
पर्यावरण संवर्धनात पर्यावरण चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा.	
19	Explain the code of Practice regarding Noise Pollution as given by Pollution control board.
प्रदूषण नियंत्रण बोर्ड	
20	Write information about any three Environment act in brief.
कोणतेही तीन पर्यावरण कायदांची थोडक्यात माहिती लिहा	

Q.no.	Short Answer Type Questions	5 Marks
1	Write the short note on Rio conference रिओ परिषदेवर थोडक्यात टिप लिहा.	
2	Write the objectives of the Rio conference रिओ परिषदेची उद्दिष्टे लिहा.	
3	Write the principle of Sustainable development. शाश्वत विकासाची तत्वे लिहा.	
4	Suggest the strategies for sustainable development शाश्वत विकासासाठी कार्यनीती सूचवा	
5	Write the importance of EIA. EIA चे महत्त्व लिहा.	
6	Write the activities for Sustainable development शाश्वत विकासासाठी उपक्रम लिहा.	
7	Suggest the programme for Environmental Protection पर्यावरण संरक्षणासाठी कार्यक्रम सूचवा.	
8	Write any two recommendations of sustainable development commission शाश्वत विकासाचे कमिशनच्या कोणत्याही दोन शिफारशी लिहा.	
9	Write the place of Environmental Education at secondary level माध्यमिक स्तरावर पर्यावरण शिक्षणाचे स्थान सांगा.	
10	Explain the any five ways for conservation of natural resources. नैसर्गिक संसाधन संवर्धनाचे कोणतेही पाच मार्ग स्पष्ट करा.	
11	Write the concept and importance of conservation of Natural Resources नैसर्गिक संसाधन संवर्धन संकल्पना व महत्त्व लिहा.	
12	Write the objectives of Environmental Education at Primary level. प्राथमिक स्तरावर पर्यावरण शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहा.	
13	Write in brief Chipko movement. चिपको चळवळ थोडक्यात लिहा.	
14	Write in brief Apiko movement. अंपको चळवळ थोडक्यात लिहा.	
15	Write the Silent Valley Movement सायलेंट वॅली चळवळ लिहा.	
16	Write the Narmada Bachao Movement in brief. नर्मदा बचाओ चळवळ थोडक्यात लिहा	
17	Write in brief Environmental protection act. पर्यावरण संरक्षण कायदा थोडक्यात लिहा	

Q.no.	Short Note Type Questions	4 Marks
1	Meaning and importance of Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणाचा अर्थ व महत्व	
2	Need and scope of Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणाची गरज व व्याप्ती	
3	Role of school teachers in Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणात शालेय शिक्षकांची भूमिका.	
4	Need of Environmental Education for Educators पर्यावरण शिक्षणाची शिक्षक प्रशिक्षकांसाठी गरज.	
5	Which methods will you use environmental Education at secondary level आपण माध्यमिक स्तरावर पर्यावरण शिक्षणासाठी कोणती पध्दती वापराल?	
6	Objectives of environment education in secondary level. माध्यमिक स्तरावर पर्यावरण शिक्षणाची उद्दिष्टे.	
7	Content area of environment education in secondary level. माध्यमिक स्तरावर पर्यावरण शिक्षणाचे आशय क्षेत्र.	
8	Importance of sustainable development. शाश्वत विकासाचे महत्व	
9	Write the any five recommendations of sustainable development commission शाश्वत विकास आयोगाच्या कोणत्याही पाच शिफारशी लिहा	
10	Concept and need of conservation of Natural Recourses नैसर्गिक संसाधन संवर्धन संकल्पना व महत्व.	
11	Concept and importance of conservation of Natural Recourses नैसर्गिक संसाधन संवर्धन संकल्पना व महत्व.	
12	Write the four ways of conservation of Natural Resources नैसर्गिक संसाधन संवर्धनाचे पाच मार्ग लिहा.	
13	Role of Environment Movement in Environment Conservation. पर्यावरण संवर्धनात पर्यावरण चळवळींची भूमिका.	
14	Role of Pollution control board for Noise Pollution. प्रदूषण नियंत्रण बोर्डाची ध्वनी प्रदूषणात भूमिका.	
15	Water act जल कायदा	
16	Air act हवा कायदा	
17	Western Ghat Bhao Movement दक्षिण घाट चळवळ	

Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur
M.Ed Second Year
Semester IV (Specialization Course)
Specialization Area: Environmental Education
Course D -03
II: Disaster Management
Question Bank

Long Answers Type Questions

15 Marks

1. What is mean by Disaster? Illustrate the types of Disaster in detail.

आपत्ती म्हणजे काय? आपत्तीचे विविध प्रकार सोदाहरण सविस्तर स्पष्ट करा.

2. What is mean by Disaster Management? Explain the Disaster cycle.

आपत्ती म्हणजे काय? आपत्तीचे चक्र स्पष्ट करा.

3. State the meaning of Environmental Disaster. Explain the manmade Disaster and their management.

पर्यावरणीय आपत्तीचा अर्थ सांगा. मानवनिर्मित आपत्ती व तिचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

4. What is mean by Environmental Disaster? Explain the natural disaster and their management.

पर्यावरणीय आपत्ती म्हणजे काय? नैसर्गिक आपत्ती आणि तिचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

5. Explain the concept of Pollution. Write the causes, effect and suggestions for control of Air pollution.

प्रदूषण संकल्पना स्पष्ट करा. हवा प्रदूषणाची कारणे, परिणाम व प्रदूषण नियंत्रणासाठीचे उपाय लिहा.

6. What meant by manmade pollution. Explain the causes, effect and suggestions of land pollution.

मानवनिर्मित प्रदूषण म्हणजे काय? भूमी प्रदूषणाची कारणे, परिणाम व उपाययोजना स्पष्ट करा.

7. State the meaning of environmental management. Explain the need and importance of environmental management.

पर्यावरणीय व्यवस्थापनाचा अर्थ सांगा. पर्यावरणीय व्यवस्थापनाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

8. What is mean by Disaster. Illustrate the Disaster management training program for primary and secondary level.

आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय? माध्यमिक स्तरावरील आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण कार्यक्रम सोदाहरण स्पष्ट करा.

9. State the environmental resources. Explain the biotic and energy resources.

पर्यावरणीय संसाधने सांगा. जैविक व ऊर्जा संसाधने सविस्तर स्पष्ट करा.

10. State the national and international agencies of disaster management. Explain the role of national and international agencies in disaster management.

आपत्ती व्यवस्थापनाच्या राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय कार्यवाहीच्या कोणत्या ते सांगा. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय कार्यवाहिन्यांची आपत्ती व्यवस्थापनातील भूमिका स्पष्ट करा.

11. What is natural disaster. Explain the causes, effect and their management of floods disaster.

नैसर्गिक आपत्ती म्हणजे काय? महापूर या आपत्तीची कारणे, परिणाम आणि तिचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

12. State the government institutions for Disaster management and explain its functions of disaster management.

आपत्ती व्यवस्थापन शासकीय संस्था सांगून त्यांची आपत्ती व्यवस्थापनातील कार्ये स्पष्ट करा.

13. What is meant by environmental management. Explain the system of waste and water management.

पर्यावरणीय व्यवस्थापन म्हणजे काय? घनकचरा आणि पाणी व्यवस्थापन प्रणाली स्पष्ट करा.

14. State the meaning of Disaster Management. Illustrate the Disaster management training programs for Higher Secondary level.

आपत्ती व्यवस्थापन संकल्पना सांगा. उच्च माध्यमिक स्तरासाठी आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण कार्यक्रम सोदाहरण स्पष्ट करा.

15. State the concept of e- content development. Explain the importance of e content material for disaster management.

ई आशय विकसन संकल्पना सांगा. आपत्ती व्यवस्थापनासाठी ई- आशय साहित्याचे महत्व स्पष्ट करा.

Short Answers Type Questions

05 Marks

1. Explain the concept of Disaster.

आपत्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.

2. Explain the types of Disaster.

आपत्तीचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. Explain the concept of Disaster Management.

आपत्ती व्यवस्थापन संकल्पना स्पष्ट करा.

4. State the role of National agencies in Disaster Management.

आपत्ती व्यवस्थापनातील राष्ट्रीय कार्यवाहिन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

5. State the role of international agencies in Disaster Management.

आपत्ती व्यवस्थापनातील आंतरराष्ट्रीय कार्यवाहिन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

6. Explain the Disaster Cycle.

आपत्ती चक्र स्पष्ट करा.

7. Explain the any two natural disasters.

कोणत्याही दोन नैसर्गिक आपत्ती स्पष्ट करा.

8. Explain the causes and effects of water pollution.

जल प्रदूषणाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

9. Explain the role of education in Environmental Management.

पर्यावरण व्यवस्थापनातील शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

10. Explain the system approach to environmental management.

पर्यावरण व्यवस्थापनासाठी चा प्रणाली उपागम स्पष्ट करा.

11. How to awareness development for disaster management at secondary school level students.

माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांमध्ये आपत्ती व्यवस्थापन जागृती कशी निर्माण कराल?

12. Explain the role of education in Environmental Management.

पर्यावरण व्यवस्थापनातील शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

13. State the importance of awareness development program for disaster management at primary level.

प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांसाठी आपत्ती व्यवस्थापन विकसन कार्यक्रमाचे महत्त्व सांगा.

14. Explain the concept of management of energy resources.

ऊर्जा संसाधनांचे व्यवस्थापन संकल्पना स्पष्ट करा.

15. State the meaning of Draught and their causes and management.

दुष्काळ अर्थ, कारणे व व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

Short Answers Type Questions

04 Marks

1. Explain the Meaning of disaster.

आपत्तीचा अर्थ स्पष्ट करा.

2. Role of National agencies in Disaster management.

राष्ट्रीय कार्यवाहिन्यांची आपत्ती व्यवस्थापनातील भूमिका स्पष्ट करा.

3. State the International agencies of Disaster Management.

आपत्ती व्यवस्थापनाच्या आंतरराष्ट्रीय कार्यवाहिन्या सांगा.

4. State the concept of Disaster Management.

आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना सांगा.

5. State the types of manmade disaster.

मानव निर्मित आपत्तीचे प्रकार सांगा.

6. State the natural disasters.

नैसर्गिक आपत्ती स्पष्ट करा.

7. State the remedies of cyclones disaster.

चक्रीवादळ या आपत्ती वर उपाययोजना सांगा.

8. Pollution as a manmade disaster explain.

प्रदूषण एक मानव निर्मित आपत्ती. स्पष्ट करा.

9. State the causes of air pollution.

हवा प्रदूषणाची कारणे सांगा.

10. Explain the system of waste management.

घन कचरा व्यवस्थापन प्रणाली स्पष्ट करा.

11. Explain the concept of water management.

पाणी व्यवस्थापन संकल्पना स्पष्ट करा.

12. Explain the management of biotic resources.

जैविक संसाधनांचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

13. Explain the management of energy resources.

ऊर्जा संसाधनांचे व्यवस्थापन स्पष्ट करा.

14. Write the Importance of E content development fir disaster management.

आपत्ती व्यवस्थापनासाठी ई- आशयाचे महत्त्व लिहा.

15. National Disaster Management Authority (NDMA)

राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण

Punyshlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, solapur
M.Ed. Second Year
SEM –IV (Specialization Course)
Specialization Area: Environmental Education
Course D- 03
III: Pedagogy and Current Issues in Environment
Questions Bank

Q.no.	Broad Answer Type Questions	15 Marks
1	Write the meaning of Environment and Explain the types of Environment. पर्यावरणाचा अर्थ लिहा आणि पर्यावरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.	
2	Explain the International conferences for Environment Protection. पर्यावरण संरक्षणाच्या आंतरराष्ट्रीय परिषदा स्पष्ट करा.	
3	Explain the Objectives and functions of UNEP. यु एन ई पी चे उद्दिष्टे व कार्य स्पष्ट करा.	
4	Explain the teaching learning strategies for Environment Education. पर्यावरण शिक्षणाच्या अध्ययन अध्यापनाच्या कार्यनीती स्पष्ट करा.	
5	Explain the tools of Environment Education. पर्यावरण शिक्षणाचे साधने स्पष्ट करा.	
6	What is environmental education? Write relationship between Man and Environment. पर्यावरण शिक्षण म्हणजे काय? मानव व पर्यावरण यांच्यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.	
7	Characteristics and responsibilities of Environmental Education Teacher. पर्यावरण शिक्षण शिक्षकाची वैशिष्टे व जबाबदाऱ्या लिहा.	
8	Explain the role of central and state Government in Environmental Education. केंद्र व राज्य शासनाची पर्यावरण शिक्षणातील भूमिका स्पष्ट करा.	
9	What is environment education? and Explain the role of Media in Environmental Education. पर्यावरण शिक्षण म्हणजे काय ? पर्यावरण शिक्षणातील माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.	
10	Explain the todays Environment issues. And suggest the solutions on it. सध्याच्या पर्यावरण समस्या स्पष्ट करा आणि त्यावर उपाय सूचवा.	

Q.no.**Broad Answer Type Questions****15 Marks**

- 11 What are the environment issues and Write the solutions on population, global warming, and Acid rain.
पर्यावरणातील समस्या कोणत्या? लोकसंख्या, जागतिक तापमान आणि आम्ल पाऊस या समस्येवर उपाय लिहा.
- 12 Explain the major components of the training programme for Environmental Education.
पर्यावरण शिक्षण प्रशिक्षण कार्यक्रमासाठी मुख्य घटकांची चर्चा करा.
- 13 State the use of observation, interview and questionnaire in Environment Education.
पर्यावरण शिक्षणासाठी निरीक्षण, मुलाखत व प्रश्नावली चा उपयोग स्पष्ट करा.
- 14 What is the environmental health? Stat the importance of it. Write the programme of
पर्यावरणीय आरोग्य म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व लिहा आणि UNEP चे कार्यक्रम लिहा.
- 15 What is the Environment issues and write the solutions on it as a teacher.
पर्यावरणीय समस्या कोणत्या? शिक्षक या नात्याने त्यावर उपाय लिहा.
- 16 Illustrate the various strategies as teacher educator you will use for effective teaching-learning of environment education.
पर्यावरण शिक्षणाच्या प्रभावी अध्ययन-अध्यापनासाठी तुम्ही शिक्षक प्रशिक्षक म्हणून कोणकोणत्या कार्यनितीचा वापर कराल ते सोदाहण स्पष्ट करा.
- 17 Write how you would use field visit, demonstration and group discussion for effective teaching learning of environmental education.
पर्यावरण शिक्षणाचे परिणामकारक अध्ययन-अध्यापन होण्यासाठी तुम्ही क्षेत्र भेट, दिग्दर्शन व गटचर्चा यांचा वापर कसा कराल ते लिहा.
- 18 Role of national and local NGOs in Environmental Education.
पर्यावरण शिक्षणात राष्ट्रीय व स्थानिक अशासकीय संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
- 19 What are the objectives of international conferences of Environmental protection explain in brief Stockholm and Rio conference.
पर्यावरण संरक्षणाच्या आंतरराष्ट्रीय परिषदेची उद्दिष्टे काय आहेत? स्टॉकहोम व रिओ परिषद थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 20 What is the role of international conference in environment education?
Explain in brief about Johannesburg conference.
आंतरराष्ट्रीय परिषदांची पर्यावरण शिक्षणातील भूमिका काय आहे? जोहान्सबर्ग परिषदेसंबंधी थोडक्यात लिहा.

Q.no.	Short Answer Type Questions	5 Marks
1	Write the short note on Rio conference रिओ परिषदेवर थोडक्यात टिप लिहा.	
2	Write the objectives of the Rio conference रिओ परिषदेची उद्दिष्टे लिहा.	
3	Write the objectives of Johannesburg conference. जोहान्सबर्ग परिषदेची उद्दिष्टे लिहा.	
4	Suggest the solution on overpopulation. लोकसंख्या वाढीवर उपाय सूचवा.	
5	Write the importance of UNEP यु.एन.ई.पी.चे महत्त्व लिहा.	
6	Explain the role of educational institutions in environmental education शैक्षणिक संस्थांची पर्यावरण शिक्षणात भूमिका स्पष्ट करा.	
7	Write the components of training programme for environment education पर्यावरण शिक्षण कार्यक्रम प्रशिक्षणाचे घटक लिहा.	
8	Explain the relationship between man and environmental issues. मानव व पर्यावरण समस्या यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.	
9	‘Family is one of the agency of environmental education’ explain it. ‘कुटुंब ही एक पर्यावरण शिक्षणाची एक कार्यवाहिनी आहे’ स्पष्ट करा.	
10	Explain ‘Acid Rain’ as a Environmental issues. ‘आम्ल पर्जन्य’ एक पर्यावरणीय समस्या स्पष्ट करा.	
11	Explain Project method for environmental education at secondary level. माध्यमिक स्तरात पर्यावरण शिक्षणासाठी प्रकल्प पध्दती स्पष्ट करा.	
12	Write measures on environmental deforestation. जंगलतोड या पर्यावरणीय समस्येवर उपाय लिहा.	
13	Role of television mass media in environment education. पर्यावरणात शिक्षणात टेलिव्हिजन या माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.	
14	Write role of central Govt. in environment. पर्यावरण शिक्षणात केंद्र सरकारची भूमिका लिहा.	
15	Write the objectives of international conference. स्टोकहोम आंतरराष्ट्रीय परिषदेची उद्दिष्टे लिहा	

Q.no.	Short Note Type Questions	4 Marks
1	Meaning of Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणाचा अर्थ व	
2	Types of Environment पर्यावरण शिक्षणाचे प्रकार	
3	Role of school teachers in Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणात शालेय शिक्षकांची भूमिका.	
4	Use observation in Environmental Education. पर्यावरण शिक्षणात निरीक्षणाचा उपयोग	
5	Importance of Environment health. पर्यावरण आरोग्याचे महत्त्व	
6	Objectives of UNEP यु.एन.ई.पी. उद्दिष्टे	
7	Importance of Role play and Dramatization in Environment education. भूमिका पालन व नाट्यीकरणाचे पर्यावरण शिक्षणात महत्त्व	
8	Need of Interview and Questionnaire in Environment education पर्यावरण शिक्षणात मुलाखत व प्रश्नावलीची गरज	
9	Self Report Technique स्वयं अहवाल तंत्र	
10	Responsibilities of Environment Teacher पर्यावरण शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या	
11	Role of Print and Poster Media in Environment education प्रिंट व पोस्टर मडियाची पर्यावरण शिक्षणात भूमिका	
12	Role of Redio and Television Media in Environment education रेडिओ व टेलिविजन माध्यमाची पर्यावरण शिक्षणात भूमिका	
13	Management of Industrial and household waste. औद्योगिक व घरगुती टाकाऊ पदार्थांचे व्यवस्थापन	
14	Current issues and solution of environment. सद्यस्थितीतील पर्यावरण समस्या उपाय	
15	Educational institute and environment. शैक्षणिक संस्था व पर्यावरण समस्या	